

**Theologiæ Speculativæ Scholasticis Prælectionibus Et
Exercitiis Accommodatæ Libri IV**

Haunold, Christoph

Ingolstadii, 1678

Capvt I. De Peccato Personali Actvali.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82733](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-82733)

(IHS) (MRA)

TRACTATUS II.

DE PECCATIS.

CAPVT PRIMVM.

DE PECCATO PERSONALI ACTUALI.

CONTROVERSIA I.

Quid sit Peccatum actuale praescindens à Mortali & Veniali.

396. **P**Ecatum accipitur à Theologis diversimode. Primo enim per Metonymiam accipitur pro Fomitate peccati, qui est effectus Peccati originalis (ex præsuppositione Naturæ elevata integra) & causa peccatorum personalium, hoc est, que à libero cuiusvis arbitrio committuntur. Ita accepit S. Paulus ad Rom. 7. Jam non ego operor illud, sed quod habitat in me peccatum. Ad quem locum alludens Tridentina Synodus Sess. 5. decreto de Pec. orig. prope finem: sic loquitur. Hanc Concupiscentiam, quam aliquando Apostolus peccatum appellat, Sancta Synodus dedit, Ecclesiam Catholicam nunquam intellexisse Peccatum appellari, quod verè & propriè in renatis peccatum sit, sed quia ex peccato est, & ad peccatum inclinat.

Secundo sumitur Peccatum pro Hostia quæ effatur pro peccato; quo sensu dicitur Christus pro nobis factus Peccatum 2. ad Cor. 5. & Osee 4. dicitur, quod Peccata populi commident Sacerdotes.

Tertio sumitur pro Materia in qua vel circa quam perpetratur ipsum peccatum, sic Deuter. 9. Virulus aureus vocatur peccatum. Peccatum rebrum, quod feceratis, igne consumpsi.

Quarto & propriè sumitur Peccatum pro forma seu positiva, seu negativa, seu intrinseca, seu aliquo modo extrinseca, denominante Naturam rationalem disiplcentem Deo, in ordine ad reatum penæ inducendum; sub qua acceptio ne praescindit Peccatum ab Interno & Externo, à Mortali & Veniali, ab Actuali & Habituali, ab Originali & Personalis, de quibus speciebus agentium deinceps est, excepto peccato Externo, de

quo præcedente libro in fine tract. i. dictum est. Incipiendo nunc à peccato Personalis actuali,

397. Dicendum 1. Si supponamus non posse dari puram omissionem liberam, ut præced. libro asseruimus, item, Malitiam formalem peccati Actuali confistere in aliquo positivo, vt inferius trademus, potest Peccatum Actuale personale commode definiri: Actus liber voluntatis, elicitus contra dictam præcicum conscientia: seu: Actus Elicitus cum advertentia ad disiplentiam seu improbationem supremi Legislatoris. Probatur. Quisquis operando non advertit ad disiplentiam supremi legislatoris, excusat à culpa per invincibilem inconfideratiem seu ignorantiam, & materialis transgresio legis non est illi voluntaria, ut dictum est de Voluntario. Ergo hæc advertentia requiritur ad contrahendam malitiam peccati. Econtra actus elicitus cum hujusmodi advertentia, & amplectens objectum, non obstante prohibitiōne seu improbatione legislatoris, facit actum essentia liter disiplcentem Deo, & inducentem reatum penæ, quia est actus essentia liter aliquo modo contemptivus ipsius legislatoris: ergo definitio sufficiens convertitur cum definito. Nam omne & solum peccatum Actuale personale est Actus elicitus cum advertentia ad improbationem legislatoris.

Quodsi velimus abstrahere ab hypothefibus in conclusione positis, poterit Peccatum actuale definiti cum S. Anselmo lib. de conceptu Virginali. Carenia debita iustitia (id est Rectitudinis) ex propria voluntate procedens.

Dicendum 2. Nihil est, cur definitio vulgaris desumpta ex S. Augustino rejiciatur: Peccatum

D d 3

CATHER

catum est Diictum, factum, aut concupitum contra legem eternam.

398. Objicitur quidem primò. hæc definitio sit per membra plura disjunctivè posita, quod potius Divisioni quām Definitioni conveniens est. Nam à pluribus membris dividentibus abstrahenda est ratio communis, & subiecta definitioni, priusquam dividatur. **¶** Quòd hæc definitio non sit ad Regulas Logicas accommodata, compensatur claritate & utilitate illius, quatenus enumerat illa membra, secundum quæ instituitur expeditè examen conscientiæ de peccatis commissis.

399. Objicitur 2. Hac definitione non comprehenditur peccatum Omissionis: hoc enim potest esse sine omni actu, tam interno quām externo, in sententia probabili, admittente puram omissionem, cui non debet definitio præjudicare. **¶** Distinguendo antecedens: non comprehenditur formaliter & explicitè, concedo; implicitè & æquivalenter nego. Nemo enim tam cæcus aut hebes est, qui sciat, se loquendo aut agendo peccare, si lex prohibeat loqui & agere, quin hoc ipso sciat, se quoque peccare, si non loquatur aut non agat, si lex jubeat loqui aut agere, in quoconque tandem illud peccatum consilat. Ergo quoad instructionem sufficienter exprimitur etiam peccatum omissionis.

400. Objicitur 3. Peccata quæ sunt contra leges positivas & mutabiles, non comprehenduntur hac definitione, non enim sunt contra legem eternam. **¶** Negando assumptum: existat enim lex eterna, vt obediamus præceptis quibusunque à legitimo Magistratu in tempore & pro tempore latis: jam ergo posito præcepto humano, ponitur materia legis eternæ, quia ponitur aliquid contentum sub illo genere.

Ojicunt aliqui 4. Quidquid est contra legem, est obnoxium peccata. Non omne peccatum est obnoxium peccata: ergo non omne peccatum est contra legem. Major est ex terminis clara, in hoc enim consistit Jurisdictio Legislatoris, vt transgreßorem subiecta Justitia Vindicativa, constituendo reum peccata. Minorem probant. Non minus est possibile peccatum essentialiter impunibile, quām est possibile peccatum essentialiter irremissibile: sed hoc est possibile: ergo & illud, sed peccatum essentialiter impunibile est hoc ipso carens reatu peccata: stultum enim est, fingere aliquem reum peccata, qui tamen est essentialiter impunibilis. Majorem, (&c eadem operā Minorem) probant argumento sibi familiari, ad varias paradoxas possibilitates aut impossibilitates probandas. Ponamus Deum revelare Petru, se nolle illi ullum peccatum amplius remittere: revelet itidem Paulo, se ipsum prædestinasse. Non minus potest discredere & discredere peccare Paulus quām Petrus: discredant ergo: peccatum vtriusque essentialiter supponit divinam revelationem, quæ cùm non possit reddi falsa, hoc ipso peccatum Petri erit es-

sentialiter irremissibile, peccatum Pauli enī essentialiter impunibile pœnâ eternâ, & tamen peccatum mortale.

401. **¶** Hoc argumento involuit quæstiones, quibus quidem ingenia discipulorum flagellantur egregiè, sed loco granorum colliguntur paleæ. & tamen non defunt, qui putes obsequium præstare Deo, Angelis, & hominibus, vulgando typis has quæstiones, tanquam principales in materia de Peccatis, eoque pugnæsunt, vt ipsi vistum sit probable, defacto peccatum Luciferi cum suis afflæctis, sufficere essentialiter irremissibile, quod, qua ratione cohæreat cum Scriptura, in sensu quo haec est SS. PP. & Interpretibus est intellecta, dum comparat severitatem divinae Iustitiae non parcer Angelis cum misericordia erga genus humanum, alij viderint.

Fundamentum Objectionis evertemus, Dantem, in Tractatu de Fide, vbi ostendemus, (a quidem inter plurima etiam ex hoc capite) falso sum esse principium, quod hi Recentiores alludent, nimirum, omnem revelationem pœnâ necessariâ confitentes in talibus signis exercitis quæ impossibile sit vñquam ponî, quin Deus illa loquatur, illisque essentialiter adaptari illud. *Hec vox non hominem sonat.* Deinde, si operi pretium videbitur, in Tract. de Pœnitentia redemus rationem implicantiæ, tam peccati impunitis, quām peccati irremissibilis.

CONTROVERSIÆ II.

Vtrum ex natura rei detur differentia Peccati Mortalis & Venialis.

402. Circa hoc punctum fuerunt varij errores. Primus quidem Pelagij & VVicentij, quos fecutus est Calvinus, omne peccatum esse naera sive mortale, & promereri peccatum eternam: addit tamen Calvinus, quædam ex Misericordia fieri venialis. Alter error est Lutheri de Captiv. Babil.: quod omnia Infidelium peccata sunt mortalia, baptizatorum vero solum infidelitatis peccatum sit mortale, quem tamen error ipfem postmodum retractavit. Tertius error erat quorundam Catholicorum, & tributur Gerloni lez. 1. de vita spiriti, omne peccatum esse ex natura sua mortale, quædam tamen semper reddi venialis, sive perpetuantur à fideli sive ab infideli, eò quod Deus constituerit ea leviter punire. Damnatus est hic error à Pio V. & Gregorio XIII. inter propositiones Michaëlis Bay, quarum vna hæc erat. *Nullum est peccatum ex natura sua veniale, sed omne peccatum meretur peccatum eternam.*

403. Rejiciuntur hi errores communiter ratione. Est lumine naturæ perspicuum, inter optimos etiam amicos nonnunquam intendere aliquas leves offensio[n]culas, quas tamen am-

cus non

cus non posset rationabiliter ita graviter apprehendere, ut propterea dissolvet amicitiam; immo ipsa amicitia semel inita requirit, ut hujusmodi offendicula, moraliter vix evitabiles, facile remittantur; atqui Deus est amicorum synceritissimus, & moraliter est impossibile, nihil illi disdiscens committere, juxta illud Jacobi 3. in multis offendimus omnes. & 1. Jo. Si dixerimus, quoniam peccatum non habemus, veritas in nobis non est: velerunt, amicitia Dei debet esse moraliter observabilis, alioquin in effectu perinde esset, ac si effectus impossibilis: ergo ex natura rei debent etiam respectu Dei esse quædam offendicula leves, & compositibiles cum ejus amicitia.

Ceterum, ut cum majori distinctione procedamus, primò est investiganda differentia essentialis inter Mortale & Veniale, præscindendo alibi, utrum vrae species detur, necne, sicut, priusquam investigamus, deturne aut possit dari numerus tam finitus quam infinitus, prius definita est differentia Finiti ab Infinito. Deinde videndum erit, an ex natura rei detur vtraque species.

404. DICO 1. Differentia inter Peccatum Mortale & Veniale, non potest ultimum & universaliter desumti ex objecto directo illius actus, qui dicitur esse peccatum Mortale vel Veniale; nempe quasi omne & solum illud esset Mortale, cuius objectum directè volitum exigit graviter displicere Deo, illud verò veniale, cuius objectum exigit leviter displicere Deo. Probatur. Sunt aliqua objecta, qua ex se non exigunt graviter displicere Deo, immo ne quidem leviter, & quod sunt objecta indifferenter, qua seclusa omni prohibitione positiva, possent ex natura rei licet amari; cuiusmodi est comedio suilla, &c. possunt tamen hujusmodi objecta evadere objectum directum peccati mortalis, si ex fine, quem Deus libere intendit, graviter prohibeantur. Econtra sunt aliqua objecta, qua ex natura rei exigunt esse graviter prohibita, v. g. polygamia, fornicatio, repudium &c. & tamen possunt fieri licet, sive hoc fiat per dispensationem propriæ dictam, sive non, (de quo præced. lib. dictum est) ergo possent etiam reddi solum venialiter illiciti: ergo ex objecto directo non potest ultimata & universaliter desumti differentia inter Mortale & Veniale.

405. DICO 2. Non rectè explicatur differentia Peccati Mortalis & Venialis per hoc, quod Mortale sit incompositibile, saltem ex natura rei, cum gratia sanctificante, peccatum vero Veniale sit ex natura sua compositibile. Probatur. Incompositibilitas peccati cum Gratia Sanctificante, est prædicatum quoddam secundum, & est quædam imperfectione ipsius actus peccaminosi: ergo non potuit primò & per se intendi, sed debet fundari in aliquo prædicato anteriori magis primo, ex quo incompositibilitas cum gratia deducatur: sicut incompositibilitas amoris cum odio ejusdem objecti non est

primum prædicatum amoris, nec bene explicatur differentia amoris per incompositibilitatem cum odio, quia fundatur in alio prædicato, nempe in certo modo tendendi.

406. DICO 3. Differentia Peccati Mortalis à Veniali, consistit in hoc, quod si voluntaria seu affectiva aversio à Deo ut ultimo fine, præferendo nimis illi, ejusque possessioni Bonum creatum, cuius possesso hic & nunc cognoscitur repugnare cum possessione divina amicitia. Sive: est Voluntaria electio Boni creati præ amicitia Dei, cum qua cognoscitur repugnare. S. Thomas vocat Deordinationem ab ultimo fine, quatenus homo sciens contemnit gratiam Dei, qua est vita animæ. Alij ut P. Esparta, dicunt quod peccatum mortale avertat simpliciter ab ultimo fine, sicutque quantum est de fe, reddit hominem irreparabiliter malum, sicut redditur imperfusibilis, qui errat circa prima speculationis principia; quibus æquiparatur quoad operabilia, ultimus finis. Veniale autem non continet in se tantam remotionem à rectitudine debita hic & nunc, quia solum deordinat circa media, retento ordine circa ultimum finem, vi cuius revocari potest à lapsu, sicut qui errat intellectualiter, salvatis primis principijs, potest per ipsa errorem deponere. Alij alijs phrasibus eandem conclusionem exponunt, qui videri possunt apud Oviedo Tr. 6. Contr. 3. p. 2. n. 13, cuius loquendi modum fecutus sum. Probatur Conclusio, quia nullum aliud anterius prædicatum assignari potest, vnde proveniat exclusio amicitia divina, quam Voluntarius illius contemptus, qui ineft omni & soli peccato mortali, hoc est, illi actui, quem præcedit dictamen prædicium, affirmans, quod sic operando operans fiat reus inimicitia divina.

Restat nunc altera quæstio, cuius sensus est; Vtrum sint aliqua objecta, qua ex se non exigant, nisi venialiter, prohiberi, ita ut ex natura rei non inducant gravem obligationem.

407. DICO 4. Dantur objecta, qua ex natura rei non exigunt graviter prohiberi, sed leviter. Probatur. Si omnia qua exigunt prohiberi, exigerent prohiberi graviter, & sub amicione amicitia divina, vilesceret amicitia Dei, & esset prædictæ (secluso errore) inæstimabilis ab homine: item Natura hominis esset antecedenter ad omnem culpam miserè constituta: hæc sunt absurdâ, ergo & id ex quo sequuntur. Sequela quoad primum membrum probatur. Illud non est prædictæ à nobis inæstimabile, quod, secluso errore cognoscitur à nobis esse moraliter nobis obtentu impossibile, hoc est, tali impossibilitate, qua licet physice posset fallere, defacto tamen nunquam fallit: sed si ex natura rei omnia objecta essent graviter prohibita seu prohibenda, esset amicitia Dei nobis conservata moraliter impossibilis, & commisso semel peccato mortali, condigna satisfactio esset nobis simpliciter impossibilis, ut dicetur in Tract. de Incarn. ergo si

omne

omne objectum prohibendum esset ex natura sua graviter prohibendum, esset amicitia Dei practicè inastumabilis. Minor probabitur in Tract. de Gratia, & adverfarij eam supponunt: dicunt enim, ideo Deum defacto aliqua folium venialiter prohibere, quia cognoscit, non esse moraliter omnia evitabilia per ordinaria Gratia auxilia.

Probatur nunc facile secundum membrum majoris propositionis, nempe quod natura hominis esset miserè constituta. Illa enim Natura est miserè constituta, que ex natura rei moraliter non potest consequi finem suum, ad quem ex natura ordinatur, qui respectu natura humana est felicitas, saltem naturalis, que utique est incompossibilis cum summa miseria, que incurritur per peccatum mortale, tum ratione culpæ, tum ratione penæ annexæ: atqui hinc finem non posset Natura humana moraliter possibilitate consequi. Ergo.

408. Confirmatur, & declaratur exemplo. Si furtum ex. gr. viius pomi, exigere graviter prohiberi, deberet in illo verificari regula (que traditur in Tract. de Justitia) cognoscendi quantitatem damni mortalem seu gravem, illam nimurum esse talē, que est apta per se cauſare tristitiam non facilē sedabilem, & animi avertisſionem &c. sed hec regula non verificatur de surto viuus pomi. Ergo.

409. Confirmatur 2. Extradit lib. præced. circa Regulam Moralitatis. nam, vt ibi diximus, illud non exigit ex natura rei graviter prohiberi, quod non expedit ita prohiberi: sed multa sunt, que non expedit graviter prohiberi. Ergo. Minor probatur. Illa non expedit graviter prohiberi, in quorum gravem prohibitionem non fuissent consensuri homines, si antecedenter ad omnem casum eventualem, fuissent consulti, vt suffragium ferrent de ponenda prohibitione: atqui multa sunt, in quorum gravem prohibitionem non fuissent consensuri: ergo non expedit ea ex natura rei graviter prohiberi. Minor est manifesta: quis enim suo suffragio constitueret gravem prohibitionem, cuiusvis verbi otiosi, nemini damnoſi niſi loquenti, & moraliter inevitabilis: verbo. quis vellet leges ita conditas esse, vt constituerent in moraliter necessitate excidendi fine legis, qui est felicitas & tranquillitas perpetua?

CONTROVERSIA III.

Quænam Peccata sint ex objecto semper Mortalia.

410. S^upponendum est, aliqua peccata esse & dici ex genere suo Mortalia, alia vero ex genere suo Venialia. Illa dicuntur ex genere suo Mortalia, quæ semper sunt Mortalia, niſi vel parvitas materia, vel inadvertentia excusat. Et hac iterum sunt duplicitis generis: aliqua enim sunt, quorum genus admittit parvitatem Materiæ,

excusantem à mortali, vt furtum, detrac^{ti}onem, temperantia &c. Alia vero, que nullam impunt parvitatem Materiæ, vt Blasphemia, culum Dei, infidelitas &c. Illa dicuntur esse Venialia ex genere suo, quæ ex objecto formaliter, propria direc^{ti}o, nunquam ita crescent in malitia, vt evadant mortalia, sed solum possunt evadere mortalia ex circumstantia transferente ad aliam speciem peccati: v. g. Mendacium, quod, in quantum præcisè opponitur Veracitati, & oblationi conformandi verba menti, non evadet vñquam grave peccatum, quamvis posset evadere grave ex circumstantia alterius speciei, v. g. gravis documenti proximi. His supponit

411. Duplex Regula defiderari posset: prima, ex qua cognosci possit, quanam Objectum Nullam parvitatem Materiæ admittant. Secunda ad cognoscendum, quanam ex genere sunt Venialia. Vbi iterum monendum est, non posse Regulas tam explicitè tradi, vt earum applicatio pro omnibus casibus, & in omni materia evidens & indubitabilis.

Quod ad primam Regulam attinet, Sunt lib. 2. de Legib. c. 28. n. 32. & Bonacina d. 2. de Peccat. q. 3. p. 13. n. 11. & alij, videntur tenere, quod non detur parvitas Materiæ in ijs, que immo^{re}t & direc^{te} circa Deum ejusque honorem ventur, vt contingit in odio & contemptu Dei, Infidelitate, Juramento aſſertorio falſo, Simoni &c. Hæc tamen Regula non est universali, quia non complectitur materiam Luxurie, in qua non datur parvitas Materiæ, vt omnes DD. Societas tenent, & tamen peccatum hoc non ventur immediate & direc^{te} circa Deum.

Ferdinandus à Castro Palaio T. 1. T. 2. p. 7. n. 2. existimat, Regulam tandem delendum esse, ex communi sensu Ecclesiæ & fideliuum Fundatur autem, inquit, hæc sensus Ecclesiæ in turis ipſarum rerum; aliqua enim ita de se ordinata sunt, vt in qualibet materia reputentur gravissima. Sed quæ sunt illa?

412. DICO 1. Illa omnia & sola objecta non recipiunt parvitatem Materiæ, que a recipiēnt parvitatem Materiæ, vel Deus non est infinitè perfectus, vel humano generi gravissimum præjudicium crearetur. Probatur Concluſio inductione per ea quæ communi sensu supponuntur non recipere parvitatem materiæ.

Imprimis Blasphemia non potest esse universalis ex parvitatem Materiæ, quia quantumvis primum imperfectionis tribus Deo, vel perfectio nis demas, jam hoc ipso Deus non est summi perfectus, si talis esset, qualem Blasphemus afficeret: Ulterius, si non esset graviter in honore, vel in minimo Blasphemare Deum, non esset Deus Ens infinitè perfectum, sed esset excogibile Ens perfectius, nempe, quod sine gravi in honestate non posset in minimo blasphemare. Eodem modo de Perjurio discordum: nam ad infinitam perfectionem Dei ejusque Majestatem spectat, nunquam sine gravi piaculo posse in Talem

in Tescem Falsi produci, etiam si id quod assertatur, sit levissimum. Item, semper debet esse graviter in honestum, vendere rem spiritualem pro re temporali, quia quantumvis res spiritualem in suo genere sit exigua, comparata tamen cum re temporali est sine proportione maxima: ergo omnis Simonia erat graviter prohibenda, qui continet gravem contemptum rei spiritualem, qui contemptus redundat in Deum.

Quod peccatum Luxuria reddit ratio ex secundo capite conclusionis. Si enim vel minima voluptas venerea esset tantum venialiter prohibita, tunc ex vehementia propensionis, & exigua averseione a peccato veniali, sequeretur ingerens corruptio, in gravissimum prejudicium generis humani, quae est ratio Card. de Lugo, & Thome Sanchez, & a me alibi indicata.

Quod secundum Regulam, cognoscendi, quoniam sicut ex genere suo venialia, ea ex alibi dicitur enim potest Itaque

43. DICO 2. Illa sunt ex genere suo venialiter tantum in honesta, quorum venialis prohibitio sufficit ad impediendam illam Præpondentiam malorum, quæ sequentur, si eumodo ne quidem venialiter essent prohibita. Declaratur in mendacio. Mendacium debebat pro omni casu esse aliquo modo in honestum; qui si vel in uno casu licet mentiri, intuitu aliquius boni, quod estimatur maius, quæ sit deceptio intellectualis alterius, inde per consequentiam tanta fingeretur licentia mentiendi, tandem omni humana fides nutaret, labefactaret virilis contractum &c. Ulterius, turpitudine venialis mendacij & mendacitatis est talis macula, quæ ex naturæ instinctu hominibus admodum displicet, commodum vero quod ex mendacio plerumque speratur, non est tantum (seculo damno alterius) nec tam vehementer ex genere suo allicit, ut amore illius homines plerumque vellent se mendacium commaculare, sed ab hac macula per se loquendo, & ut plurimum sufficienter absterrentur, dum advertunt, plus danni quæ emolumenti se consequi ex mendacio: ergo omnibus comparatis inter se expediebat quidem mendacium esse prohibitum, sed non nisi venialiter: hæc enim prohibitio sufficit ad impediendum illud malum quod eveniret humano generi, si mendacium nullo modo esset prohibitum.

CONTROVERSIA IV.

In quoniam consistat Malitia formalis Peccati Actualis.

44. **Q**uestio est, an consistat in aliquo positivo, nimurum in ipso actu vitali libero, an in aliqua privatione subseiguiente, vel antecedente. Et quidem si dari posset pura omissione libera, de ea esset extra controversiam, eam confitere in privatione actus debiti omisisti, sed quia

E e

§. I.

Referuntur variae Sententiae.

PRIMA Sententia est, Malitiam formalem consistere in mera privatione actus debiti. Hujus Autores sunt in triplici classe. Ad primam classem spectant, qui docent, malitiam formalem consistere in privatione consequente pro posteriori natura, ad ipsum actum positivum. Et hoc est valde communis.

415. Ad secundam Classem spectat unus & vnicus P. Antonius Perez, qui dixit, quod nemini alteri forrasse venit in mentem vel suspicari quidem. Dixit inquam, quod quando homo male operatur, primum ejus liberum exercitium, sit quadam omissione libera, omissione inquam omnis actus positivi incompossibilis cum actu positivo necessariò subseguente ex tali omissione: v. g. quando homo peccat, volendo mentiri, illud quod est homini tunc formaliter & immediate liberum, non est hic actus: *volo mentiri*: sed est pura omissione omnis actus positivi, qui si existeret, esset incompossibilis cum hoc actu: *volo mentiri*. hujusmodi esset actus charitatis valde perfectus, vel actus quo positivè dicerem: nolo mentiri: ex hac ergo omissione dixit Perez resultare pro posteriori natura necessariò actum quo dico: *Volo mentiri*.

416. Ad tertiam classem spectat iterum unus & vnicus (quem ego sic loquentem legerim) P. Martinus Esparza, qui docet, Malitiam formalem consistere quidem in formali privatione actus debiti, sed hanc privationem non vult distinguere modo realiter ab ipso actu positivo. Docet enim hic author vniuersalim, nullam dari privationem distinctam ab omni positivo (quod jam ante docuerat etiam Card. Pallavicinus) sed omnem privationem identificari cum aliquo positivo, incompossibili cum alio positivo, cuius dicitur privatio. Hoc supposito docet P. Esparza, Malitiam formalem consistere in privatione identificata cum actu, quo dico: *Volo mentiri*. Ratio illius est, quia quando duo positiva sunt inter se incompossibilia, tunc illud eorum dicitur esse privatio simpliciter, cui bonitas alterius positivi oppositi præponderat: atque omnis actus bonus incompossibilis cum actu malo præponderat actui malo (in quo probando prolixus est) ergo actus malus recte dicitur privatio respectu actus boni. Ceterum si in hac sententia separemus id quod purè philosophicum est, ab eo quod in præsenti investigant Theologi, potius ad sequentem Sententiam spectabit. Autores enim sequentis, hoc est secundæ Sententiae, hoc vnicè intendunt asserere, quod Malitia formalis consistat in actu positivo, quo dico: *Volo mentiri*. Vtrum autem hic actus vobis

canus

candus sit privatio actus boni incompossibilis, vel potius, an ad illum sequatur aliqua privatio distincta, nihil isti AA. curant, sed permittunt adversariis, & docent, quod etiam admisit tali subsequenti privatione, adhuc non in illa, sed in positivo consistat Malitia formalis, & sub hac hypothesi disputant hanc questionem omnes alij Theologi.

417. Secunda igitur principalis Sententia docet, Malitiam formalē peccati, esse ipsam entitatem positivam actus, eamque esse completam antecedenter ad omnem privationem subsequentem. Ita Cajetanus, Medina, Angles, Zumel, apud Salas. Vasquez, Perezius, Certan. 8. p. 1. Caspar Casalius, Aragonius, Curiel, Conink, Lefius de Perfect. divin. lib. 13. c. 26. & est teile Lugo- ne communis apud DD. Salmanticenses, quos sequitur Oviedo, Comptonus.

Tertia Sententia est Card. de Lugo, qui docet, quod actus ipse, antecedenter ad privationem, habeat aliquam Malitiam, quam (inquit) possumus vocare implicitam seu radicalem, compleatur vero in ratione malitiae formalis & explicita, per privationem subsequentem restituendis debite.

418. Pro declaratione autem sua Sententia supponit Lugo ex Metaphysica, & S. Thoma q. 18. a. 1. Bonum transcendentalē nihil aliud, esse, quam integratē seu complementum alicujus rei: ideo enim omne Ens est Bonum transcendentaliter, quia ad id quod quodlibet Ens est, nihil illi deest. Nam licet Materiæ primæ ut sit in Ente completo, de sit aliquid, ut tamen sit Materiæ, nihil illi deest, & ideo est bona Materiæ. Hinc fit, nullum posse dari Ens positivum ita malum, ut non sit bonum. Nam licet plura ei deest, id tamen quod habet, non deest illi, sed in ea entitate integrum est, & complementum, & per consequens bonum. Contingit autem aliquid esse bonum, & tamen simul esse malum, quatenus deficit illi aliquid: sic Materiæ prima dicitur bona materia, & tamen est substantia imperfecta, quia non habet perfectionem & actualitatem formæ substantialis. Item puer est bonus puer, sed imperfectus homo &c. Quodlibet ergo Ens consideratum in seipso est bonum, comparatum vero cum alijs melioribus, dicitur imperfectum & malum, quatenus caret perfectionibus, quæ in illis reperiuntur: sic dicimus ranam esse bonam ranam, sed imperfectum animal: item animam Bruti esse imperfectam animam, quia non habet perfectiones, quas habet anima rationalis &c. Hoc supposito,

419. Declarat Lugo suam Sententiam. In actu malo utraque malitia reperitur, formalis & radicalis: Actus enim odij Dei v. g. sicut est Ens, est etiam bonus bonitate transcendentali, quatenus habet, quidquid requiritur ad actum odij Dei, sed tamen est imperfectus, quatenus est affectus imperfectus, quia caret perfectione quam habent alij affectus: hæc autem carentia in actu

secundo denominat illum *imperfectum formaliter*, scilicet non habentem illam perfectionem: *decaliter* vero imperfectus denominatur *lumen entitate positiva*, quæ est radix necessaria intrens talem carentiam perfectionis, quæ imperfectione positiva non potest explicari nisi in ordine ad imperfectionem negativam, seu ad negationem, quæ ex illa Entitate positiva oritur.

Ex his constat, in hac Sententia malitia formale non consistere in privatione reali acti boni debiti subiecto, sed in negatione identitatis actus mali cum actu habente perfectionem debitam: sicut enim, inquit, Entitas positiva est vna radicaliter per seipsum, & per negationem identitatis cum alio est vna formaliter, in actus odij secundum suum positivum est, & malus radicaliter, quatenus vero haber negationem identitatis cum actu amoris Dei, habet esse malum formaliter.

Hæc Sententia alijs deinde non placuit, de merito, quia questionem Theologiam trahit ad considerationem quandam Logicam vel Metaphysicam, reipsa enim fateri debet hac Sententia, totam culpam in eo consistere, quod homo non posuerit actum oppositum; quod enim homo non identificaverit actum odij cum actu amoris, caret omni culpâ, cum sit aliquid impossibile: ergo non consilit culpa in positione negationis identitatis actus odij cum actu amoris, sed in exclusione actus amoris: ergo jam in vnam expeditibus Sententij relabendum est.

S. II.

Rejicitur sententia P. Antonij Perez.

420. **V**T hujus sententia impugnatio melius percipiatur, præmonendum est, quibus fundamentis inductus sit hic author, ad tam præciam sententiam tradendam. Existimat minimum, non posse aliter defendi, cum Deus non sit causa peccati, neque etiam posse satisfieri telmonijs Patrum, afferentium, peccatum esse Nihil, nisi dicendo, Malitiam consistere in privatione seu omissione formaliter libera.

421. Supponit autem primò, *Ens & bonum*, mutuò converti; quod quidem extra controveriam esset, si Perez loqueretur de Bonum transcendentali, tanquam proprietate metaphysica entis: Verum ille aliter definit, atque: *Res num est illud omne & solum, quod est amabile prudenter, & etiam ab ipso Deo.* Deus enim est prima regula boni; voluntas autem creatæ moveatur aliquando etiam ad amandum malum ex errore: igitur, tamen malitia peccati habeat a prædicata, per quæ distinguitur à chymera, per hanc tamen non evadit ens positivum, sed est mera negatio sui oppositi, quia non est amabilis a Deo, adeo nec simpliciter bona.

422. Supponit 2. Duo tantum genera esse privationum, quæ sint contradictria ab omni positivo, nempe puram omissionem libe-

ram, hoc est, non habentem annexum ullum actum politivum, & malitiam peccati commissio-
nis, qua habet necessariò annexum actum positivum, vt mox dicetur. Rationem hujus dat,
quia neutra ex his negationibus est volubilis à
Deo, ergo nec bona: ergo nec identificata cum
ente. Quia vero omnes aliae negationes sunt
volubiles à Deo, ideo identificantur cum aliquo
positivo. Hinc (vt hoc obiter dicam, & vel
hinc appareat hujus sententiae probabilitas vel im-
probabilitas) intulit hic author, negationem o-
mnium formarum, quas defactò non habet Ma-
teria prima, esse modum quandam positivum;
quia nimur ista negatio est volita à Deo. Ex
quo scilicet colligo, hunc authorem tacitè sup-
ponit, quod plures formæ substantiales possent
divinitus esse in eadem materia.

Supponit 3. Eidem formæ positivæ posse
eponi plures privationes, saltē disjunctivæ.
Actus amoris Dei v.g. potest excludi vel per
viam omissionem, qua sit carentia tam amoris
Dei, quam cuiuslibet actus positivi oppositi, vel
per aliam omissionem, qua sit omissionis amoris
perficit, ita vt non excludat omnem amorem, sed
admitat amorem imperfectiorem (prout admit-
tit peccatum veniale) vel per aliam qua excludat
omnem amorem Dei, non tamen excludat
hunc actum positivum: *Nec volo amare, nec odire.*
vel denique per aliam, qua excludat & puram
omissionem omnis actus, & insuper omnem a-
ctum politivum, oppositum amoris, præter solum
odium Dei. Et hæc est tandem illa omissionis,
qua trahit post se necessariò odium Dei (in sen-
tencia Percezij) quia hoc solum non excludit.

43. Quodsi huic authori objicias, hinc
sequi, quod nec ipse actus odij Dei est entitas
positiva, quia non est amabilis à Deo; negat ille
tunc sequelam, atque, cum esse verè bonum
& amabilem à Deo, quia ponitur pro posteriori
naturæ ad illam privationem, in qua refiderat
malitia: quia privatione positâ non minus placet
Deo officiater, vt sequatur actus odij, quam illi
placet, vt ad voluntatem homicidij sequatur actus
externus homicidij, ac proinde Deus est verè &
odij, sed non aquæ verè. Omnia consequenter,
sed non aquæ verè.

44. DICO 1. Malitiam formalem pecca-
tionis consistere in negatione hujusmodi præce-
dente ad ipsum actum positivum, quo v.g. di-
to, *volo mentiri*. Probatur 1. Omne exerci-
tium formaliter liberum, debet esse tendentia vi-
talis, adeoque aliquid positivum, vt præcedente
libo probatum est, contra admittentes puram
omissionem liberam: sed talis negatio non est ten-
dentialis: ergo nec formaliter libera, atqui
malitiam formalem debet esse exercitium formaliter
liberum, vt adversarius ipse supponit: ergo &c.
45. Probatur 2. Ab experientia manife-
sta. Eodem proposito modo, & non alteriter, expe-
riior libertatem actus, quo dico: *volo audire fa-
ciam*: atque experior libertatem actus, quo dico:

Volo mentiri. neque in uno magis experior me in-
cipere exercitium libertatis per omissionem actus
oppositi quam in altero. atque libertas formalis
prioris actus consistit in ipso actu positivo, etiam
juxta adversarium: est enim illud liberum ex-
ercitium prudenter amabile, etiam à Deo: ergo
etiam posterioris actus libertas formalis, debet
consistere in ipso actu positivo.

46. Confirmatur 1. Non est major ra-
tio, cur exercitium liberum possit incipere à pura
omissione actuum incompositum in casu quo
volo peccare, & non pariter incipere possit in casu
quo volo laudabiliter agere: atque in hoc casu non
admittitur talis omissionis possibilis ab adversario
(quia esset prudenter amabilis, nulla autem pura
negatio est prudenter amabilis) ergo nec est possi-
bilis pura omissionis formaliter libera, quando vo-
lo peccare.

47. Confirmatur 2. Dum peccamus,
experimur nos malè agere, & quidem liberè, vt
etiam adversarius concedit: atque pura negatio
non cadit sub cognitionem experimentalis,
quia nec immediate, nec mediatis speciebus
proprijs concurrere potest & influere in actum vi-
talem: ergo exercitium liberum nunquam potest
esse pura negatio.

Ad Argumentum adversarij pro nunc re-
spondetur, negando illam acceptiōnem generi-
cam Entis, pro eo, quod est prudenter amabile:
nam licet omne honestè amabile sit ens, non tam-
en econtra. Bonum enim convertibile cum
ente dividitur in triplex bonum, Honestum, Utile,
Delectabile. S. Thomas, cùm in 1. p. q. 5. a.
vlt: secundo loco sibi objecisset, hanc divisionem
non esse bonam, quia non sit per membra opposita,
quia honesta sunt etiam delectabilia, respon-
det, illa propriè dici delectabilia, quæ nullam
habent aliam rationem appetibilitatis, nisi dele-
ctionem, cùm aliquando sint & noxia & inho-
nesta. Ecce! quā dixerit S. D. admittat Ens
bonum non amabile prudenter! Cætera inferiùs
expedientur.

§. III.

*Statuitur nostra Sententia de Malitia for-
mali.*

428. DICO 2. Malitia formalis consistit ad-
æquatè in solo actu libero, & ne quidem
completur per privationem subsequentem actus
oppositi debiti, transmittendo pro nunc, dari
hujusmodi privationem. Probatur 1. Autho-
ritate S. Augustini, qui de duab. animabus con-
tra Manichæos c. II. approbat denuo definitio-
nem peccati à se traditam tract. de Gen. ad lit. c.
1. vbi dixerat; Peccatum non esse nisi superbum
liberæ voluntatis assensum, cùm inclinamur ad
ea qua Justitia vetat, vnde liberum est abstinere:
atque definitionem illam esse veram, & ad in-
telligendum facillimam. Item de Perfect. Just.
contra Cælest. Ratiocin. 4. fatetur, peccatum di-
ci & esse actum qui vitari potuit.

429. Probatur 2. Authoritate S. Thomæ, qui quæst. 19. art. 1. *¶ alibi sapientia* ait, Bonum & Malum esse differentias per se actus voluntatis: atqui differentia debet identificari cum genere quod ab illa contrahitur: ergo differentia malitia non minùs quām bonitatis debet identificari cum actu voluntatis. Et huic doctrinæ praluxit Aristoteles, *In post. predic. c. de opposit. dicens*, Malum & Bonum morale opponi contrariè, quod tamen verum non esset, sed opponerentur contradictoriè seu privativè, si malitia formalis consistet in privatione rectitudinis debitis. Deinde S. Doctor 3. c. gentes c. 9. *¶ 1. p. q. 48. a. 1.* sapientia dicit, Malum in moralibus esse aliquid bonum in se, Malum autem homini.

430. Probatur 3. Ratione, pro cuius intelligentia adverto 1. quod sicut actus malus est exclusivus actus boni, ita actus bonus sit exclusivus actus mali, & per consequens sicut actus malus potest dici esse ad minimum radicalis privatio actus boni, ita econverso actus bonus possit dici radicalis privatio actus mali. Adverto 2. Quod nemo vñquam dubitaverit, formam adæquatè denominantem hominem Bonum in tali specie, v. g. Continentia, Justitia &c. quod inquam forma adæquata sit ipse actus positivus, & non compleatur per superadditam privationem actus mali oppositi & exclusi, etiam deinceps hujusmodi superaddita privatio. Vnde sic argumentor. Actus malus consideratus secundum suam positivam entitatem, secundum quam est Radix privationis superaddita, jam habet aliquam Malitiam; arqui hæc malitia jam est forma adæquata denominans hominem vituperabilem: ergo est forma adæquata malitia moralis. Minorem probo. Actus bonus est forma adæquata denominans laudabilem: ergo actus malus est forma adæquata denominans vituperabilem. Probo consequentiam. Si actus malus compleatur formaliter in ratione mali per privationem actus boni, pariter dici posset, quod actus in ratione Boni formaliter compleatur per negationem actus mali: atqui consequens etiam adversarij reputant absurdum: Ergo &c.

431. Confirmatur. Nemo dicit, quod Album formaliter in ratione Albi compleatur per privationem nigredinis, quia non est major ratio hujus quām oppositi: vnde si simul starent Nigredo & Albedo in gradu naturaliter incompensibili, diceremus, illud subiectum esse simul formaliter album & formaliter nigrum; ita planè si per impossibile simul starent actus honestus & dishonestus oppositus, esset homo simul moraliter & formaliter laudabilis & vituperabilis. Vnde, insistendo huic exemplo, sicut tò non esse nigrum habetur quidem formaliter à negatione nigredinis, hæc tamen negatio non est complementum effectus formalis Albi: ita tò non esse laudabilem in ratione amantis Deum, formaliter quidem habetur per negationem amoris, hæc tamen

negatio non est complementum effectus formalis: *esse vituperabilem in ratione odio habentis Deum*.

Aliud exemplum est in *Errore & Scientia de eodem objecto*. Nemo enim dixerit, quod maior formaliter compleatur per negationem scientiæ, multò minus, quod adæquatè consistat in hac negatione; hæc enim negatio non confituit errantem sed ignorantem, subluso: arqui licet se habet error ad Scientiam, sic se habet alius malus ad actum bonum oppositum, negatio enim actus boni non constituit formaliter malum, sed non bonum. Ergo &c.

432. Probatur Conclusio vñterius ratione. Malitia formalis non est aliud quām contrarias ad legem obligantem: atqui hac contrarias formaliter consistit in actu positivo; nam quando peccatur per actum positivum, tempore immedietate præcedens obligat ad talem actionem non ponendum, & per consequens ad ponendum oppositum; & tota obligatio formaliter tempore cedit supra liberam determinationem conformem legi: ergo libera omissionis talis actus est formaliter contrarietas ad legem: atqui privatio actus debiti, si distinguatur ab actu positivo, non est formaliter determinatio libera, vt etiam adversarij supponunt: ergo omissionis libera prout est formaliter contrarietas ad legem, consistit in actu positivo.

§. IV.

Solvuntur Objectiones.

433. Objiciunt adversarij præcipue Santos Patres, qui videntur rationem formaliter constitutissimè in privatione. S. Dionysius de divinis nominibus c. 4. ait, Malum morale est declinationem veri appetitus, & privationem actionis bonæ. Item, Malum non esse ex illis quæ existunt, neque etiam inesse illis quæ existunt, sed esse boni proprij privationem. S. Augustinus lib. 2. de Moribus Manichæorum c. 7. Quidquid nocet, inquit, bono aliquo privem rem, cui nocet, nam si nullum bonum admittit, nihil prorsus nocet. Omisissi aliorum responsionibus nimis operosis, responderi potest in genere, Santos Patres in suis loquendi modis abstraxisse à subtilitatibus scholasticis, que tunc temporis non agitabantur, qualis est distinctio inter privationem radicalem & formalem: quando ergo dixerunt, Peccatum consistere in privatione, acceperunt privationem prout abstrahit à radicali & formalis, corumque locutiones sufficenter verificantur in privatione radicali, que est ipse actus peccaminosus. Peccatum etiam meritò dicitur esse *Nihil*, in estimatione felicitatis moralis, quatenus nihil afferit conducens ad ultimum finem, vt observat etiam Comptonus, iudicando hujus interpretationis authorem Jacobum Lobberium, & ego laudo S. Bernardum Sermonis de diversis affectionibus animæ, dicentem: *Filia prodigis* (cum voluntari peccat) *jam proficiens* in rebus

in regionem verē longinquam, quia ab eo, qui summē C^o singulariter est, nihil longius eo, qui nullo modo est: nihilque remotum magis ab eo, à quo, C per quem, C in quo sunt omnia, quām peccatum, quod nihil est in uterum. Ecce! ob recessum ab ylmo fine vocat peccatum Nihil, sicut prius ipsum peccatorum dixerat esse Nihil.

434. Quoad textum S. Dionysij respondet, solemne fuisse tunc temporis, vt sola substantia dicentur simpliciter existere, & proprietates dicentur inesse: quapropter S. Dionysius, prout interpretatur S. Thomas 1. p. q. 48. a3. ad 1. dicit, malum non esse existens substantiale, nec proprietatem, sed accidentis, prout etiam loquitur S. Damascenus: l. 4. de fide: c. 27. vitium, inquit, non est substantia, nec proprietas substantia, sed accidentis. Non autem sine caussa sic locuti sunt, nempe contra Manichaeos, qui ponebant substantias ex malis, nempe Dæmones, contra hos dicebant, malum non esse aliquid, hoc est; non esse substantiam.

435. Objiciunt 2. Actus ideo est malus, quia causat privationem Actus debiti: ergo privatio est magis mala. R. Negando antecedens: nam ut supra dictum est, actus habet suam malitiam moralem distinctam à malitia privationis, ita quidem, vt si per impossibile non sequeretur privatio actus oppositi, sed actus oppositus poneatur simile, adhuc redderet hominem reprehensionem. Iamodo Odium Dei est peius quām sit præcisus privatio amoris debiti, nam gravius peccatum est Odium Dei, quām omissionis amoris debiti.

436. Objiciunt 3. Ens vt Ens debet esse bonum, & quorū sunt gradus Entitatis, tot sunt gradus Bonitatis: ergo repugnat aliquid quatenus est Ens, esse malum: repugnat enim aliquid quā bonum esse malum.

Confirmatur. Bonum, quatenus bonum est amabile: quatenus malum non est amabile: ergo quatenus bonum non est malum: ergo quatenus ens nihil est malum, sed solum quatenus non ens, seu quatenus caret aliquo gradu entitatis & bonitatis debita.

Pro responsive obseruo 1. Quod actus bonus v.g. amor Dei, duobus opponitur, sed diverso modo. Imprimis opponitur actui malo opposito, v.g. Odio Dei, vel actui quo dico; ~~ut amare Deum, quamvis debarem nunc amare, ac denique cuicunque actui mortaliter peccaminatio~~ nempe P. Antonium Perez, ideo pro Malitia formaliter constituere formalem Privationem, quia existimant alioquin concedendum fore, Deum esse caussam peccati, cūm Deus verē & immediatē influat in omnes entitatis positivas, adeoque etiam in actum positivum, in quo nos constituimus Malitiam peccati. Huic ergo Objectioni hac controversia occurrentum est, quā tamen, excepto Antonio Perez, omnibus est solvenda, quia fatentur etiam cæteri aduersarij, ideo hominem esse caussam peccati, quia est causa

actus boni, ad quem nunc teneor. Secundo, opponitur tam actus bonus, quām actus malus, sua propriæ privationi, sicut lux opponit tebris, adeoque immediatē, privativē seu contradiectoriē: vnde sicut actus formaliter excluditur per privationem sui, ita privatio formaliter excluditur per ipsum actum, sicut tenebrae formaliter excluduntur per lucem.

437. Observo 2. Quod quando quis est indifferens ad operationem bonam & malam, quod inquam tunc debeatur homini, debito morali, non solum actus bonus qui excluditur per actum malum, (in sententiā negante possiblē puram omissionem) sed etiam debeatur ipsa privatio actus mali, quā nimur caussaretur per actum bonum si poneretur, nunc autem privativē excluditur per ipsum actum malum, vt jam dictum est. Vnde sequitur, quod licet hujusmodi privatio non sit aliquid bonum physicum, quia nihil est positivum, sit tamen aliquid bonum morale negativum; nam sicut per actum bonum homo formaliter constituitur bonus, ita per negationem actus mali homo formaliter constituitur non malus. Sic etiam in artificialibus negationes sunt sapè maxima pars pulchritudinis, quia figuræ pulchritudo completur per negationem partium redundantium, seu extensarum. His observatis

438. Respondeo ad Objectionem, Distingendo antecedens & Consequens. Ens vt Ens deberet esse bonum &c. ergo repugnat aliquid quatenus Ens esse malum, loquendo de bonitate metaphysica & transcendentali, concedo utrumque: loquendo de Bonitate Morali negatur utrumque. Ad Confirmationem Respondeo, nullum quidem nulam esse amabile quā malum præcisē est, sed bene quā entitativē est bonum jucundum seu delectabile, que bonitas potest identificari cum malo morali. Nam ipse actus malus est quidem bonum jucundum, sed simile est malum morale, quia opponitur sua privationi, que faceret formaliter: Non malum: ergo actus facit formaliter malum.

CONTROVERSIA V.

Virum, & quomodo Deus fit Causa Malitia Formalis.

439. Videlicet superiū, aliquos ex aduersarij, nempe P. Antonium Perez, ideo pro Malitia formaliter constituere formalem Privationem, quia existimant alioquin concedendum fore, Deum esse caussam peccati, cūm Deus verē & immediatē influat in omnes entitatis positivas, adeoque etiam in actum positivum, in quo nos constituimus Malitiam peccati. Huic ergo Objectioni hac controversia occurrentum est, quā tamen, excepto Antonio Perez, omnibus est solvenda, quia fatentur etiam cæteri aduersarij, ideo hominem esse caussam peccati, quia est causa

actus

Ee 3

actus positivi, ad quem necessariò sequitur. contra quos fit idem argumentum, subsumendo: atqui etiam Deus est causa actus positivi: ergo &c.

§. I.

Rejicitur Sententia Durandi, & probatur immediatus influxus Dei.

DVRANDUS, & DOLA, secuti Aureolum, dixerunt, Deum non influere immediatè in effectus causarum secundarum, & ideo non esse causam Peccati. Hanc sententiam tribuit D. Thomas Origeni, & Hieronymus Pelagianis. P. Vasquez citat pro eâ Altisiodorensim & Gregorium.

Huic sententia opponunt se ceteri tam Philosophi quam Theologi. Cum quibus

440. Dicendum est, Deum immediatè influere in omnes effectus, hoc est, immediatè respici determinatè Omnipotentiam Dei ab actione quacunque creatâ. Probari solet hæc sententia primò. Ad Omnipotentiam, plenūmque Dominium in creaturas pertinet, posse, etiam posita entitate causâ creatâ, impeditre ejus effectum: sed hæc impeditio non potest aliter fieri, nisi per suspensionem concursus: ergo Deus immediatè ad omnes effectus concurrit. Major videtur ex terminis clara. Sicut enim in moralibus & civilibus, ille censetur majore Potestate & Jurisdictione prædictus, qui potest alterius Potestatem & Jurisdictionem cohibere, etiam postquam illi semel est collata: ita in physicis, ad infinitum potentiam & dominatum spectabit, ut major & melior non sit excogitabilis potentia: est autem excogitabilis major potentia, nempe illa, quæ alias omnes potentias à se productas posset cohibere ab illis effectibus, sine quibus potest absolute intelligi existere talis potentia, adeoque sine quibus potest intelligi esse volita.

441. Cardinalis Pallavicinus existimat, huic argumento dupli solutione occulti posse. Prima. Quia multi putant, non omnes effectus subseqüentes posse impeditri à Deo, posita causâ creatâ antecedente. Nam posita sua promissione, Deus nequit impeditre objectum promissum, item posita qualibet entitate, nequit, in multorum sententia, Deus impeditre quamcumque vocationem, quæ res illa ponatur in loco.

Hæc responsio non satisfacit argumento. Nam quod attinet ad promissiones divinas, mirum non est, Deum non posse non ponere rem promissam, quia ob suam infinitam perfectionem non potest sibi ipsis esse contrarius, nec velle & nolle idem: quod tamen fieret, si promitteret, & promissum non servaret; nam, ut ostendam in Tractatu de Incarnatione. Promissio Dei formulis nihil aliud est, quam propositum seu voluntas aliquid faciendi & ejusdem propositi revelatio, quia Deus non potest se promittendo obligare sicut homo: & præterea, ut ostendi in 1. p. Deus omnia vult uno indivisibili decreto,

nec vult unum pro priori, & aliud pro posteriori, prioritate & posterioritate Decretorum. Quoad Vocationem idem cum proportione dicendum est, loquendo de Vocatione indeterminatè sumptu; ideo enim posito subiecto debet necessariò ponit aliqua vocatione, quia Deus non potest velle existere subiectum, quin eadem indivisibili voluntate velit existere in aliquo determinato loco. Denique, demus esse aliquas causas, quæ necessariò coexistant alteri entitatibus hæc & nunc sit effectus illarum, hinc tamen non sequitur, quod pari necessitate sit effectus, quæ necessitate coexistit illis causis: certum enim est, Deum aliquos effectus posse impediti, ut patet in igne Babylonico, cuius calefactionem impeditivit, ergo saltem in illos effectus debet influere immediatè: atqui non est major ratio de uno quam de altero*, nam adversarij de omnibus negant: ergo etiam si ignis v. g. est necessariò connexus cum calore quod exsuffiat, adhuc tamen deberet posse impediti, quoniam calor est effectus illius.

442. Secunda responsio Pallavicini est hæc. Etiam si Deus non influeret immediatè in omnes effectus, adhuc posset Deus illos impedire: dici enim posset, Nolitionem Dei esse impedimentum physicum, ne causa creata possit agere: sicut v. g. Voltio mea non influere in motum deorsum, qui fit à meo brachio per meam gravitatem, & tamen per nolitionem possum talem motum deorsum impedire.

Hæc responsio posset tortidem verbis adferri argumento, quo ipse Pallavicinus in sua Physicis probat nostram & communem Sententiam. Ostendam autem paulo post, hac responsione nec argumentum commune, nec argumentum Pallavicini enervari. Itaque

443. Pallavicinus probat Conclusionem hoc argumento. Videmus effectus penderent tantum à rebus præsentibus, sed etiam à præteritis, v. g. ab Vocatione, vel conservatione immediatè præteritâ, cum autem res præterita nihil sit nunc in se, non potest per se immediatè opulari productionibus rerum. Remanecego, ut id faciat mediata, hoc est, per illud esse intentionale præsens, quod res illa præterita retinet in mente alicuius substantia cognoscens & influentis in effectum: sed tales conditiones præterita sæpe non habent ullum esse intentionale in causa creata, quippe quæ est inanimata, ergo signum est, quod causa prima & increata, quippe cuncta cognoscens, atque adeo potest moveri à conditionibus præterit, influere in effectus causarum secundarum. Et quanvis multa fortasse interveniat conditio præterit, invenit causa secundæ, quæ conditio pertinet ad ponendum vel impediendum actum peccati, tamen ex ceteris effectibus bene potest inferri hoc idem de concursu Dei in actum peccati: quia nimirum causa creata non plus habet virtutem efficacis quam alia causa, atque adeo non videtur, quæ

fit, quare minus indiget cooperatione Dei ad efficaciam quam alia causae. Ita argumentatione Pallavicinus.

444. Ad hoc argumentum, ut jam supra moniti, possent adverterij respondere eodem profus modo, que Pallavicinus putavat posse responderi argumento communii, defuncto ex supremo Dominio Dei. Si enim intelligi potest (ut putabat Pallavicinus) quomodo in potestate aliquis sit, inquit, aliquid effectum praecise Nolendo, sicut nos impeditimus nostrum motum brachij deorsum Nolendo, licet gravitas non cognoscat motivum propter quod ita nolumus, sic enim intuita Ubicationis vel conservationis potestate possit Deus determinare causam secundum ad operandum, praecise dicendo: *Volo ut a te fieri effectus*. & impetrare dicendo: *Nolo ut fiat effectus*: ab eo quod Deus influat. Neque potest affligari villa solida disparitas. Ergo vel virumque est concedendum, vel utrumque negandum, & cur negetur, est reddenda ratio.

445. Ratio autem negandi haec esse videbitur. Ad hoc ut aliqua Virtus per suam Volitionem vel Nolitionem possit promovere vel impetrare aliquem effectum, debet Principium Volitionis esse simile etiam principium effectus si ponatur, alioquin, cur ego non possum meam voluntione obnire motum lapidis, nisi vires etiam adhibeam? Per volitionem ergo excitatur potentia subordinata Voluntati, & per eandem cohibetur ne operetur: ergo omne illud Ens deber physice influere, cuius volitus requiritur ad productionem effectus, & cuius Nolitus sufficit ad ejusdem effectus impetracionem. Quod Pallavicinus assulit de motu brachij deorsum, cuius adaequata causa sit gravitas, & tamen dependeat a volitione tanquam conditione, cum possit impetrari praecise Nolendo, non est absolute verum. Nam si obdormitcam, brachium movebitur deorsum, nulla precedente volitione: quando autem motu Naturali Brachij deorsum impedio, non impedio praecise Nolendo, sed imprimendo brachio aliquem impulsu contrarium, quo resistit gravitas; hinc experimur nos tenendo brachium supponit, valde fatigari.

446. P. Antonius Perez quoque novo argumento Conclusionem illustravit, & est hujusmodi. Omnis motus habet aliquid perfectionis, quod non est in villa ex suis causis secundis: est enim in diversa specie a sunt illae: & omnis species constituitur per aliquam differentiationem, quae dicat perfectionem & pulchritudinem, licet nos aliquando explicemus quasdam species per predicationem negativa, quae tamen predicata non sunt vera differentiae, ut monet Aristoteles.

& generatio quod omnis species habeat aliquam perfectionem sibi essentialem, & incommunicabilem: cuicunque alteri speciei creatae, conatur ostendere Pallavicinus lib. 2. de Bono. c. 49. Ergo nulla causa creatae potest esse adaequata produciva vilius motus. Probatur consequentia. Vi-

deatur notum lumine naturae, nullam causam posse dare illam perfectionem, quam non habet in se. Atque hoc spectat illa redargutio Davidis, ps. 93. adversus eos qui dixerunt. *Non videt Dominus, nec intelliget Deum Jacob.* ait enim contra eos David: *Intelligite insipientes &c. qui plantavit aurem, non audiet: &c.* Item Isaiae 66.

Nunquid ego qui alios parere faciam, ipse non pariam? Vbi ex eo quod Deus sit author ejusmodi perfectionum, infertur, ea perfectiones esse formaliter in Deo: ergo est impossibile, quod causa adaequata non habeat totam perfectionem quae est in effectu, si loquamur de perfectione propria, & quam vocant perfectionem simpliciter simplicem, quae scilicet melior est, quam suum oppositum. Hinc est, omnem motum requiriere immediatum influxum primi Motoris immotum, atque adeo quidquid moveretur, ab alio moveri, ut Aristoteles docet: quia scilicet nullum aggregatum causarum secundarum, habet omnem perfectionem simpliciter simplicem, quae est in motu, & consequenter necesse est, ut ipse primus Motor includatur in causa adaequata motus. Hinc autem elicetur, primum Motorem esse immotum; si enim aliquo modo moveretur, utique per illum motum perficeretur, recipiens aliquam affectionem intrinsecam, qua carebat antea: ergo non haberet per suam entitatem quidquid perfectionis est in motu, & sic non posset causare illam, ac proinde non posset causare talis motus, cui ejusmodi perfectio est essentialis. Hoc est argumentum P. Antonij Perez, relatum à Pallavicino: qui tamen, cum bene adverteret illud solummodo procedere de speciebus, & non de singulis individuis, nec de effectibus habentibus causam univocam, ideo addit sequentia. *Idem argumentum*, inquit, *posset ita formari, ut probet immediatum Dei concursum etiam cum causis univocis, semper enim unum individuum habet aliquam perfectionem simpliciter simplicem, quae caret omne aliud individuum creatum.* Hac ille, & nihil amplius, omittens probationem illius, quod quidem ait probari posse, sed cuius probatio desideratur. Oportebat sanè ostendere, vel ratione aliquâ generali applicabili singulis individuis, vel rationibus specialibus pro diversis generibus entium, quod singulis individuis convenientia aliqua perfectio simpliciter simplex, illi soli & Deo communis.

447. Censeo nihilominus, argumentum esse bonum, eoque vobis sum in Philosophia, vbi conatus sum duplum hujusmodi perfectionem assignare in quovis ente creato, saltem in meis principiis, quibus admissi Potentiam obedientialem universalem, (quam contra Modernos propagabo in Tract. de Sacramentis) & praeterter docui, quamlibet entitatem posse producere concursu objectivo cognitionem sui in intellectu saltem Angelico, concurrendo vel immediatamente, vel mediantibus speciebus intentionalibus. His suppositis: Prima perfectio assignari potest in igne

in igne A. v. g. nulli alteri creaturæ conveniens: Poste producere (abstrahendo an obedientialiter, an principaliter) quemlibet à se distinctum ignem B. C. D. & sic de alijs: si ergo A. comparetur cum B. C. D. A. potest producere B. & hanc perfectionem non habet, quia B. non potest producere scipium. Est autem perfectio simpliciter simplex posse producere B. quia melius est posse, quam non posse: ergo A. habet perfectionem simpliciter simplicem sibi & Deo communem, quam non habet B. & econtra. Altera perfectio est virtus concurrendi objectivè ad cognitionem sui: v. g. Albedo A. potest producere naturaliter species Albedinis A. nulla autem alia entitas creata potest illas naturaliter producere, Deus autem potest eas producere. est autem perfectio simpliciter simplex posse naturaliter producere tales species. Hæc quidem in philosophia dixi.

448. Nunc autem alio expeditiore modo idipsum probabo, sed per diversas rationes, servientes diversis generibus Entium.

Loquendo imprimis de omnibus entitatibus absolutis, quarum vna non est essentialiter connexa quoad existentiam cum cæteris (& idem dicendum de Modis, comparatis cum illis, quorum non sunt Modi eò quod saltem divinitus possit existere sine illis) jam appetere clare ejusmodi perfectio simpliciter simplex: nam vtique perfectius est, posse existere sine A. & imperfectionibus illi annexis, quam non posse: atqui A. non potest existere sine A. & imperfectionibus illi annexis, B. autem potest existere sine A. sicut etiam Deus: ergo B. habet perfectionem simpliciter simplicem, quam non habet A.

449. DICES. Deus etiam non potest existere sine Deo, & non per hoc caret aliquà perfectione: ergo etiam si A. non possit existere sine A. non per hoc caret aliquà perfectione. Negando paritatem: Nam hoc quod est: posse existere sine Deo: est predicatum chymaricum: ergo non est perfectio. sed hoc quod est posse existere sine creaturâ A. & ejus imperfectionibus, est quid possibile: ergo est perfectio: nam in Deo est maxima perfectio, posse existere sine omni creatura. Alteri idem ostendi potest. Posse existere sine omnibus actionibus collectivè sumptis, terminatis ad B. tanquam ad effectum, est perfectio simpliciter simplex: sed A. potest existere sine omnibus illis actionibus: B. autem non potest, quia indiger saltem vñā quā producatur: ergo A. habet perfectionem simpliciter simplicem quam non habet B.

450. Loquendo nunc de Entitatis Modalibus, comparatis cum suis modis; & imprimis quidem de Modis substantialibus, his certè convenientiæ perfectio: Non posse existere nisi in statu completo: quia perfectio non convenit extremis: convenit autem Deo. Loquendo verò de Modis accidentalibus, & imprimis de Vbicatione; illa habet hanc perfectionem simpliciter simplicem, quam non habet Modificatum: esse

essentialiter huc. quia etiam convenit Deo. Idem de Durationibus respectu temporis dicendum. De actionibus verò loquendo, quælibet actio habet hanc perfectionem: non indigere ad existendum actione distinctâ. quæ non convenit terminus nec causæ create, convenit autem Deo. Hinc ergo infertur, nullam creaturam posse esse causam immediatam ad æquatum alterius, sed indigere concursum Dei, & per consequens, non idem Deum non esse causam peccati, quod non immediatè concurrat, quod erat probandum contr. Durandum.

§. II.

Aliæ quædam sententie rejiciuntur.

451. Prima sit P. Vasquez d. 129. c. 6. dicendum. Deum ideo non esse causam peccati, quia peccatum ut peccatum, est liberum: atqui ut liberum non est à Deo, sed à voluntate creaturæ sola operatur liberè & moraliter actum peccatum: ergo ut peccatum non est à Deo.

Sed contra est 1. Hac ratione probaretur, quod Deus non esset causa actus boni, quod est falsum, Deus enim verè est author omnibus, tam physici quam moralis, & opera nostra bona sunt & dicuntur verè opera Dei. Sequitur 2. Nam patet, quia etiam actum bonum solus homo liberè operatur.

Contra 2. Ex eo quod solus homo liberè operetur peccatum, plus non infertur, quia

quod soli homini possit tribui denominatio agens liberè seu determinantis, sed non infertur, quod Deus non sit causa hujus ipsius effectus formalis hominem operari liberè. sicut, qui calefacit aquam, non denominatur quidem ipse calidus, & tamen est causa hujus effectus formalis: aquæ calidæ ergo posset etiam Deus intelligi esse causâ peccati, etiam si non denominetur liberè ponens actum.

452. Secunda sententia est quorundam R. Deum ideo non esse causam peccati, quia Deus non habet debitum seu obligationem ponendi actum oppositum illi privationi, in qua consistit peccatum, homo autem habet hujusmodi obligationem.

Sed contra est. Nam hoc debitum requiritur quidem in causa ad hoc ut venientem peccans, sed non requiritur, ut simpliciter denominetur causa peccati: vnde sicut Deus dicitur causa actus boni, quamvis non denominetur ab illo bene operans, ita posset denominari causa peccati, quamvis non denominare peccatum. Sic Deus rectè dicitur fuisse causâ Tenebrarum, quia erant à principio mundi, etiam si tunc non fuerit obligatus ponere lucem.

453. Tertia explicatio aliorum est. Deus ideo non esse causam peccati, quia concurrent tanquam Causa Universalis, & determinatur à Causa Secunda; vnde dicunt, Deum esse Causam Gradus Generici, quia ut sic confidetur nec est Bonus nec est Malus.

Sed contra est: quia Causa Universalis ex eo quod sit Causa Universalis precisè, non excluditur à Causa per se & simpliciter dicta. Deinde etiam Potentia intellectiva determinetur ab obiecto ad talen speciem cognitionis, nihilo minus dicitur simpliciter Causa illius cognitionis, etiam quodam speciem. Denique secundum hanc explicationem non declaratur, quare Deus sit potius causa actus Boni quam Mali.

§. III.

Vera Ratio, cur Deus non sit Causa Peccati.

44. Cardinalis de Lugo, quem deinde ceteri fecuti sunt, solidam hujus rei Rationem exhibuit, quare influxus physicus immediatus in actu peccati, non sufficit, ut Deus denominetur Causa & Author peccati, sicut sufficit in actu bono: qui loquendi Modus est Sanctorum PP. & Conciliorum, ac proinde fundamento carere non debet. S. Augustinus 3. de Civit. Dei cap. 9. *Malivolantes*, inquit, à Deo non sunt, quia contraria natura sunt quae ab illo est. & c. 8. dixerat: à Deo sunt omnes potestares, quoniam ab illo non sunt hominum voluntates. & alibi. lib de Spiritu. cap. 21. Nunquam legimus: Non est voluntas nisi à Deo: & nisi scriptum non est, quia verum non est, alienum enim peccatorum (quod absit) author est Deus. Plura videri possunt apud Suarez Opus. de concurrens &c.

45. Ratio ergo discriminis inter Actum Bonum & Malum, & quare Deus prioris non possessor Causa & Author simpliciter dicatur, definienda est ex indifferentiā & intentione, quā Deus offert & preparat suum concursum in actu primo cum voluntate creata, applicando suam Omnipotentiam ad concursum disjunctivum, ita tamen, ut potius ex se intendat & desideret actu bonum. Causa vero quae cum hujusmodi indifferentiā & intentione concurrit, non dicitur in rigore. Causa illius effectus; quia est contra inclinationem causas indeterminatē concurrentes; id quod exemplis declarari potest.

46. Primum exemplum. Qui sub visura peccatum à feneratore, non dicitur cooperari ad peccatum visura, quia tota illa cooperatio est de se indifferens ad dandum & accipiens datum mutuum, vel cum, vel sine visura: quod autem defacto detur cum visura, non proventur à peccato, qui mallet Mutuum sine visura, sed provenit à feneratore, qui non vult dare sine visura.

47. Secundum exemplum. Si quis concurrit cum alio ad occisionem hostis, qui licet occidi potest, si alter occidat amore vindictae privata, non propterea alius, etiam conscientius hujus peccati, dicitur cooperari peccato alieno, quia concursus ipsius est ex se indifferens ad occisionem licitam & peccaminosam. Simile exemplum est in Sacerdote ministrante Eucharistiam

occulto peccatori, quem ipse privatā notitiā scit esse in statu peccati.

458. Tertium exemplum familiare S. Thomas sumitur ex claudicatione, ad quam concurrit quidem & potentia locomotiva, & organum tibiae: sed claudicationis quā talis causa simpliciter dicitur esse curvitas tibiae, non potentia locomotiva, quia huic est claudicatio prater intentionem, & concurrit ex se indifferenter.

459. Porro iste loquendi Modus fundatur in definitione Causa, communiter recepta: quae nempe per se, non per accidens influit esse in aliud. Vnde Causa per accidens concurrentes ad aliquem effectum, seu ad aliquam formalitatem effectus, non dicuntur simpliciter, sed cum addito sensu alienante, *Per accidens esse causae*. Et hoc quidem est jam ita receptum, ut si quis concurrentes ad aliquem effectum prater suam intentionem, & concursu ex se indifferente, velit sibi tanquam causae appropriare illum effectum, soleamus illum reprimere dicendo: quod se habuerit per accidens.

460. Objicitur 1. Deus prævider actum malum ex sua cooperatione futurum: ergo non est causa per accidens, sicut est fossor inventio-nis Thesauri. &c. Quod in fossore facit ignorantia latens Thesauri, ut dicatur eum invenire per accidens, hoc in Deo facit aversio ab actu malo, & inclinatio in actu oppositum.

461. Objicitur 2. Causa universalis v.g. Sol, non solum est & dicitur esse causa gradus genericici v.g. Animalis, Viventis, sed etiam gradus specifici. Ergo etiam Deus concurrit concursu universalis & indifferente, adhuc debet dici causas gradus specifici, nempe peccati. &c. Nengando paritatem. Nam gradus specificus non fit præter aut contra intentionem solis, cum sit à Natura ordinatum ad illos gradus specificos producendos, & exigat, saltem ut est pars universalis, ut hanc diversimoda determinationes à causis particularibus ad diversas species.

462. Objicitur 3. Ex nostra explicatione sequitur, posse præscindi objective gradum genericum actus liberi à gradu specifico. Consequens est contra veriorem philosophiam. Sequela probatur. Nam de gradu generico verificaretur, quod Deus sit causa illius, & de gradu specifico peccati verificaretur, quod non sit causa illius. &c. Prædicta contradictione non cadere supra gradus metaphysicos actus liberi, sed supra Modos diversos volendi, nempe supra Modum quo Deus defacto vult actu liberum, qui est peccatum, & supra alium Modum, quo Deus defacto non vult, immo non potest velle, actu peccaminosum: quare contradictione cadunt supra istos actus, quorum unus negatur de altero, sicut quando dicitur cognosci animal, & non cognosci Rationale, in re ipsa negatur identitas cognitionis discernentis hominem ab Angelo, cum cognitione discernente hominem à Bruto. Sic ergo quando dicimus, Deum esse causam

Ff

causam

causam actus liberi in genere, eumque intendere, non autem esse causam actus quam mali, nec eum intendere, volumus dicere, quod Voluntas Dei intendens actum liberum ut sic, sive; intendens ut fiat actus liber, vel bonus vel malus, cum inclinatione in Bonum & aversione a Malo, non sit volitio quam inclinaretur in actum Malum, & aversaretur actum Bonum; quam est voluntio chymica.

463. Objicitur 4. Deum esse causam indifferentem non obstat, quominus dicatur causa actus mali. Vel enim est sermo de indifferentia in actu primo, & hanc habet etiam nostra voluntas, & tamen hoc non obstante dicitur causa actus Mali: vel est sermo de indifferentia in actu secundo, & hanc sicut non habet homo, ita nec habet Deus, quia eterne per eandem actionem influit, & est determinatus in actu secundo. Ergo nulla indifferentia obstat.

464. Confirmatur. Si esset aliqua Indifferentia in Deo qua non esset in homine, esset haec, quod Deus determinaretur ab homine, & non econtra; sed haec non est. Nam Deum determinari ad operandum, sonat aliquam prioritatem ex parte determinantis: ergo homo operaretur prius quam Deus, quod est manifeste falsum: nam in nullo signo potest intelligi homo operans, quin in eodem signo intelligatur currere Deus.

Cardinalis de Lugo responderet, Deum ideo determinari, quia antecedenter ad nostram operationem applicat suam Omnipotentiam per voluntatem quandam indifferentem, hoc est, per Decretum disjunctivum, quo vult fieri vel actum bonum, vel actum malum, & sic subordinare suum concursum nostram voluntati, ita ut operante nostram Voluntate, eod ipso cooperetur Deus sine novâ Dei voluntate: sicut habitus Charitatis positus in nostra voluntate taliter subordinatur nostra voluntati, ut operante voluntate cooperetur habitus, non pro aliquo posteriore, sed pro eodem signo. Neque ad hoc necesse est, quod Habitus videat voluntatem operantem, & ideo velit cooperari: sed ex natura sua subordinatur Voluntati, ita ut voluntate operante cooperetur simul habitus. Quod ergo habitus ille habet per suam naturam, hoc habet potentia Dei per voluntatem indifferentem Dei, quam applicatur & subordinatur nostro arbitrio: atque ideo si per impossibile Deus non videret actuali operationem nostri arbitrij, adhuc operaretur cum illo ex vi prioris illius voluntatis: visio enim nostrae operationis actualis per accidens se habet in Deo ad operandum. Ita Lugo.

465. Brevius tamen responderi potest, ideo Deum determinari ab homine, quia homo vitaliter influit in actu, & verè movetur ab objecto illius, eligique inter illa, habens in sua potestate proxima actu oppositum: effectus autem tribuitur illi causa tanquam determinanti, quam vitaliter moveretur ab objecto, & quam ex-

peritur in se potest ad oppositum in fe-
diviso.

466. Objicitur 5. Qui vult aliquod dis-
junctivè, adhuc verè illud vult, & est causam illius: atqui ex concessis Deus suo decreto vel actum malum disjunctivè: ergo per disjunctivè nem haec necdum Deus eximitur à ratione causa simpliciter dictæ. Major probatur. Id enim non licet mihi suadere Petro disjunctivè ut comedat die jejunij vel pisces vel carnes, & Principi ut gerat bellum justum vel iniustum, nec Hebrao ut fiat vel Christianus vel Idololatria, quia sic suadendo adhuc diceret causam illius peccati, ergo idem dicendum est de Decreto dis-
covo.

467. Confirmatur. Tunc solidum vol-
mus honestè aliquod disjunctivum, quando que
libet pars disjuncti est honestior quam carens
virtusque: atque in nostro casu altera pars dis-
juncti, nempe actus malus, non est honestius
quam carens virtusque, ut per se patet: ergo
tale disjunctum non est honestè volibile.

¶. Negando paritatem. Statim enim
disjuncti tunc solidum habet locum, quando unum
que membrum disjuncti potest omitti: nam
quando alterutrum est Necesarium, tunc fe-
lent sicut contradicitoria: ineptum autem est
alicui suadere, ut agat vel non agat, seu, veri-
ficet unum ex contradictoriorum, quodcumque l-
lud sit, ut per se patet. Quando jam ex du-
bus membris disjuncti unum est malum, & potest
vtrumque omitti, est manifeste in honestum,
suadere alicui ut alterutrum faciat, & sic fe-
lent exempla in objectione allata. Quod
verò Deus offert concursum indifferentem, plus
vtrum extremum est Necesarium, & Deus in-
det bonum, & dissuader malum; & ex altera
parte interest Natura rationalis, habere hunc
concursum indifferentem, sine quo non pos-
sunt operari laudabiliter: pertinet item ad Mo-
statum Dei, posse creaturem intellectualem ob-
gare suis præceptis, adeoque constitutum in illis
circumstantijs, in quibus necesse est agere vel
honestè vel in honeste: ergo non est paritas con-
siderata in objectione allatis.

CONTROVERSIA VI.

*Vnde desumenda sit differentia specifica
peccatorum.*

468. Non querimus de differentia physica, sed
secundum considerationem physican, quo
sensu in philosophia disceptatur, & regula
queritur dignoscendi quanam differentiam
quam numero: hanc ergo considerationem phi-
losophis relinquimus, & querimus differentiam
specificam sub consideratione morali, seu ad mo-
res gubernandos pertinentem. In quo pando
regula traduntur ab auctoribus.

Prima est: Differentiam hanc specificam delumendam esse ex diversa difformitate actus ad rectam rationem, & quorum malitia mutat prudentis judicium. Ita in terminis Granadis tr. 2. in 1. 2. d. 1. 5. 1. n. 2. Nec viderur haec regula differre ab illa, quam alij tum h̄c tum in philosophia tradunt, recurrentes ad Judicium prudentum, de differentia notabilis.

469. Haec tamen regula non aliter recipitur, quam quid in praxi recte procedatur ab eo, qui se hujusmodi iudicio prudentum, de quo ipsi confat, accommodat, in ordine ad explicantem vel diplicandam differentiam peccatorum pro tribunali sacramenti Poenitentiarum. De reliquo regula non est fundamentalis, qualis desideratur à Theologie Magistris, qui tanquam Prudentes consuluntur, & sui diversi iudicij rationem redere debent, non remittendo iterum ad alios Prudentes. Debent item inter partes litigantes de differentia specifica posse iudicium & sententiam ferre, pronuntiando pro vna contra aliam: ergo prater iudicium prudentum aliam regulam considerare debent Theologi.

470. Secunda Regula est, illa peccata differe species, que diversis dictaminibus conscientie prohibentur. Ita videntur loqui Pallav. Tex parte P. Eps̄ta. Verilimma quidem est haec regula, sed non est ultimata quam quāritus, vt in simili dictum, agentes de Regula Moralitatis. Quāritur enim fundamentum illius diversi dictaminis, quod debet esse in objecto. Præterea a quā ignota est diversitas specifica dictaminum, atque est objectorum, & ideo quāritur vltius, in quo consistat diversitas specifica moralis dictaminum.

471. Tertia Regula est, diversitatem specificam delumendam esse ex diversitate præceptorum formaliter talium. Ita Vasq. Laym. Palio. Verum haec regula reipsa non differt à priori, & ex iisdem capitibus non satisficit, vt considerari patet: praterquam, quid posset esse diversitas præceptorum circa idem objectum, & ex eodem fine, quo casu non erit duplex specie peccatum transgressio præcepti.

472. Quarta Regula vult delumendam esse diversitatem specificam peccatorum à diversa oppositione cum virtutibus seu perfectionibus quibus privant. Ita Valentia, Bécanus, Bonacina, alij. Verum, imprimis haec Regula non declarat, quomodo eidem virtuti possint diversa species peccata opponi, vnum per excellum, alterum per defectum, vt Liberalitati Avaritia & Prodigalitas. Deinde regula remittit ad aliquid a quā obserum, nempe ad diversitatem specificam Virtutum aut perfectionum, & restat redenda regula cognoscendi, in quo consistat diversitas perfectionis quā privat detractio, à perfectione quā privat furtum, aut temerarium iudicium, aut vulneratio, aut rapina; nam haec peccata opponuntur eidem virtuti, nempe Justitia Commutativa. Cum haec regula coincidit alia, recurrens ad diversos

fines. Vno verbo, vnum diversum, non recte explicatur per ordinem ad aliud diversum, nisi hoc vltius explicetur; quod haec regula non præstant; sicut nec illa quorundam, recurrens ad diversam oppositionem cum summo bono, proprio, aut proximi, cujusmodi diversitas non consistat præcisè in circumstantijs individuantibus, vt numero, intensione, extensione quoad locum & tempus. Iti inquam explicant Diversitatem specificam per hoc, quod est: non differre merē numero aut individualiter: Affirmativum per Negativum oppositum.

473. Omnibus consideratis, mihi videtur haec res declaranda ad eum fere modum, quo de Honestate & Inhonestate objectiva suprà philosophati sumus. Itaque

474. DICO, Regulam vniuersalem diversitatis specifica peccatorum, hanc esse. Illa omnia, & sola peccata specie differunt, in quorum vnoquoque specialis ratio illud prohibendi reperitur. Porro specialis ratio tunc adest in vnoquoque, quando in vnoquoque reperitur aliquod prædicatum seu formalitas, (vndecunque proveniens, sive ex objecto materiali, sive ex motivo, sive ex fine extrinseco, sive ex modo tendendi, &c) propter quam expedit actum prohiberi, etiam si fingamus, alterius prohibitionem non exstare, vel in eo esse dispensatum. Pro vnu Regula

Advertendum, quid ad deprehendendam hanc specialem rationem prohibendi, instituenda sit comparatio duorum peccatorum inter se; & imprimis videndum, an statim ex terminis apparet quid vnum eorum sit gravius altero, vel an hoc sit obcurum & dubium. Si apparet statim vnum esse gravius altero, v. g. furtum aureorum mille, est ex terminis gravius furtu decem aureorum, adulterium est ex terminis gravius peccatum quam violatio jejunij, &c. tunc comparandum est id quod est gravius cum minus gravi, & videndum, vtrum si id quod est gravius, tingatur, per dispensationem esse licitum factum, an inquam adhuc supereret ratio prudenter potens movere & defacto movens legislatorem, ad alterum minus grave adhuc prohibendum: si adest, different species: si non adest, non different species, vt in exemplis positis. Si furtum mille aureorum per dispensationem esset licitum, non supereret ratio prohibendi furtum decem aureorum, immo esset reipsa licitum, quia cui conceditur quod est plus, est hoc ipso concessum quod est minus, contentum in illo. Econtra etiam si fingamus adulterium esse per dispensationem licitum, adhuc esset ratio præcipiendi jejunium, ob utilitatem illius ad reprimendam concupiscentiam, ad colendos sanctos, &c. Nec est opus comparare iterum minus grave cum majori, ex terminis enim constat, quod semper in magis gravi sit ratio prohibendi quā non est in minus gravi. Quod si non apparet ex terminis excessus malitiae, tunc vnumquidque cum altero reciprocè comparandum est.

dum est, fingendo esse per dispensationem licitum. *v.g.* simplex fornicatio & inebriatio sunt peccata specie diversa: quia si fingamus fornicationem per dispensationem licere, adhuc est ratio ob quam expediat prohiberi inebriationem, nam privatio vissus rationis non facile reparabilis, est malum nullo modo contentum in malo fornicationis; & econtra, si fingatur licita inebriatio, adhuc expedit prohiberi fornicationem, quia malum incertitudinis proli, ejusdem malae educationis, &c. est malum non contentum in malo inebriationis. Quodsi denique in duorum comparatione, non potest clarè comprehendendi hujusmodi separabilis ratio prohibendi, tunc erit dubium an differant specie, & poterit vtrumque oppositorum esse probabile. Nunc vt vissus Regulae magis apparet, adhuc pluribus exemplis cam applicabimus, & sic erit sufficienter probata regula, constabique eam à regulis aliorum, paulò autem relatis, non differre, nisi quid explicet illas. Itaque ex nostra Regula

475. Infertur primò, non differre specie desiderium merum rei alienæ, & furtum reale: nam licet opponantur diversis præceptis, vnum præcepto decimo decalogi, alterum septimo, & tam naturali, quam divino, & humano, quia tamen omnia hæc præcepta eundem finem habent, vt quisque tranquillè & securè rebus suis frui possit &c. ideo, si, non obstantibus incommodis quæ ex licto furtu sequentur, adhuc fingamus licitum esse furtum prout opponitur legi naturali, nulla remanet ratio prohibendi desiderium mere internum: ex hoc enim nullum incommodum timeri potest ultra illa, quæ ex licentia furti consequentur.

476. Infertur 2. Furtum & Rapinam differre specie, quia in quovis invenitur ratio prohibendi adhuc permanens, etiam alterum fingatur per dispensationem licere. Etiam si enim fingamus licere Rapinam, quam soli potentiores exercere possunt respectu debiliorum, adhuc furtum, hoc est clandestina attractatio, quæ etiam à debilioribus fieri potest, haberet in se rationem vt prohibetur, propter incommoda præponderantia commodis, quæ ex ilius licentia sequentur. Econtra etiam furtum fingatur licitum, adhuc supersunt timenda specialia incommoda præponderantia, quæ ex licentia rapinæ timenda essent: & in hac diversitate & separabilitate incommodorum impeditiunt felicitatem humanam, fundantur illa diversa dictamina rationis, quæ pro regula diversitatis specificæ assignavit secunda sententia.

Infertur 3. Habentem votum Castitatis, duplex specie peccatum committere fornicando, & triplice se polluendo. Nam etiam si fingamus votum esse dispensatum, ita vt non amplius obligetur virtute religionis, adhuc est prohibenda fornicatio & pollutio; & econtra etiam si fingamus licitam esse fornicationem & pollutionem, si tamen quis sponte se voto astrinxisset ad absti-

nendum, ex motivo religionis, adhuc est prohibenda, quia ex terminis patet vota servanda esse, etiam facta in materia fecundationis licita, vt patet in voto conjugum. Denique si fingamus pollutionem esse dispensative licentem, adhuc prohibenda est fornicatio, quia pollutio licita impedit quidem proli, proli generationem, sed non redderet prolem incertam & perversam educationem, sicut fornicatio.

477. Infertur 4. Specie differre sumum detractionem, homicidium, etiam si videant eidem virtuti opponi. habent enim Justitia diversas perfectiones ex obligatione exercendas, quorum si vna per dispensationem tolleretur, *v.g.* illos in bonis fortunæ licita fieret, adhuc efficiere prohibendi detractionem, & servandi illam famam, quia incommoda quæ ex licita detractione nascentur, non continentur in licentia furti, nec econtra, idem dic de bonis corporis, comparatis cum bono famæ & fortunæ, vt consideranti facile manifestum erit.

478. Infertur 5. Omnes blasphemie, quantumvis contra diversa attributa divina, etiam cognita vt talia, esse ejusdem speciei. Ratio est, quia non potest singi licita blasphemia contrarium attributum Dei, ita vt adhuc sit ratio prohibendi blasphemiam contra aliud attributum.

479. Infertur 6. Specie differre pollutionem, sodomitam, & bestialitatem. Nam in singulis his speciebus est ratio prohibendi non contenta in ratione prohibendi ceteras, ob diversa damna quæ ex talium licentia nascentur, & impeditur felicitatem humanam. Licentia pollutionis *v.g.* minueret affectum ad vsum conjugalem, & impeditur generationes, ipsasque generationes redderet proli nocivas. Sodoma, quæ suâ fæditate naturalem ingerit horrorem, ideo non ita est secundum naturalem propensionem sicut pollutio, ideo ejus licentia non inferret quidem proli tantum detrimentum, sed & medio tolleret verecundiam, & reverentiam, quæ inter homines ejusdem sexus est necessaria, ad quam conservandam meretur specialiter prohiberi, independenter à prohibitione pollutionis nuda. Bestialitas, quam adhuc magis abhorret natura, meretur iterum ex alio capite prohiberi, quia ejus licentia transformaret affectum humanum in bestiale, cum ingenti prejudicio illorum bonorum, quæ natura intendit per infinitum naturalis inclinationis hominis erga hominem. Scio, quosdam RR. hanc triplicem speciem cum Card. Pallavicino non explicare alienum dicendo, ideo esse diversas species, quæ in omnibus communissime apprehenduntur diversæ fætates, contenta in his peccatis, sed acquisiſcere non possum: nam vel apprehenduntur fætates diversæ physice, vel diversæ Moraliter. Primum non sufficit, alioquin specie differentes bestialitates pro diversitate bestiarum (quod hi ipsi negant) quia non minus specie differunt equa vacca, quam ab homine. Secundum reddit pro ratione

ratione, quod est in quaestione, ut hi ipsi RR. prius alii objecerunt. Dicamus ergo, quod illa diversa omnium apprehensio feratur in diversa hujusmodi praetudicia ab invicem separabili, & ideo per diversas & ab invicem indpendentes prohibiciones erant cavenda.

480. Objecies. Nostra Regula non potest applicari Odio Dei & Odio proximi, quae sunt peccata specie diversa: nam licet fingi possit licentia habendi odio proximum, & tunc ad hunc loperecesset ratio prohibendi odium Dei, non videatur tamen econtrario posse fingi licitum odium Dei, hoc enim idem esset ac fingere, quod Deo placet odium sui, videtur autem impossibile fingi per hypothesin utilem Deo placere odium sui, nam hoc ipso fingerentur Deo placere omnia, quae quis ex odio Dei vellet facere, v. g. peccare: ergo fingerentur peccata placere Deo, sequi jani fingerentur peccata non esse peccata, quia formaliter tollitur ratio peccati per hoc quod placet Deo.

481. Respondeo, in Odio Dei comparato cum odio proximi, & quavis alia specie, regulam alterius in aequivalenti applicari posse, fingendo per illam hypothesin, quod sit impossibile odium Dei, eo quod Deus illud non possit permettere, aut quod homo non possit in Deo apprehendere aliquid odio dignum, aut quod homo semper clare perspiciat, se non posse quidquam mali inferre Deo &c. adeoque fingendo, etiam esse impossibilia illa mala ad quae cavenda ex natura prohibet Odium Dei, adhuc remanent possibilia illa mala qua sequerentur si licenter odire proximum, & sic de aliis: ergo ad hanc etiam ratio prohibendi Odium proximi ad cavad specialia mala, non contenta in malis illis, ad quae cavenda prohibetur odium Dei, & quorun diversitas faciliter apprehenditur & cognoscitur, quamvis explicari a qualibet non possit, quod in pluribus aliis contingit. Et hac in hac cōsulta quaestione sufficiant, in qua libenter ab alio meliora edocebor.

CONTROVERSIA VII.

Vnde nam desumenda sit Distinctio Numerica peccatorum.

482. Duples est Radix, sive Fundamentum, de quo dubitatur, quandonam sufficiat ad diversificanda numero peccata, in ordine ad obligationem explicandi numerum in Confessione; quod addo, quia Theologus non debet multum tollitus esse de resolvenda quaestione in alio sensu, qui videtur vel ad considerationem physicam pertinere, vel facere quaestionem de nomine. Vnde nulla mihi controversia erit cum P. Azorio & P. Suarez aliusque nonnullis, qui docent, quod qui vno impetu & designatione actu continuato occidit decem homines, debeat quidem numerum occisorum explicare in Con-

fessione, sed tamen non commiserit nisi unum peccatum, quia non posset cum veritate dicere: feci homicidium Decies: sed bene: occidi Decem. Duplex, inquam, radix seu fundamentum est, vnde potest ejusmodi Multiplicatio Numerica desum: Prima radix est, Multiplicatio Objecti, seclusa multiplicatione actus, ut in exemplo alato de homicidio. Secunda est Interruptio actus, stante unitate objecti, hec autem Interruptio iterum tribus modis contingere potest. Primo, retractando Voluntatem peccaminosam, deinde iterum in eandem relabendo. Secundum, non quidem positivè retractando, sed tamen voluntariè desistendo ad tempus ab illa voluntate, applicando deliberatè animum ad alia. Tertium, non quidem deliberatè desistendo, sed determinatione & avocatione ad alia objecta, à causis extrinsecis proveniente, v. g. per indeliberatam distractiōnem, per supervenientem somnum, aut ebrietatem.

483. Quaritur nunc primò, & circa primam radicem, an inde multiplicentur peccata in ordine ad confessionem, quidquid sit, an sit una numero malitia propter unitatem actus. Negant aliqui: & imprimis Ledesma in *Summa de Penit. lib. 1. c. 37.* docet, Vnicum Peccatum commissum eum, qui una deliberatione integro Mense vel Anno non recitaret Horas Canonicas. Zanardus, magis tamen explicans, *1. p. Directorij de Sacr. Penit. c. 18. §. quinto loco;* docet, eum, qui cum fæmina per totam noctem plures copulas habuit, non teneri exponere in Confessione, quot vicibus eam carnaliter cognoverit, si non fuit interruptum opus aut intentio, sed sufficere, si dicat: Feci, quod potui. Id ipsum docent alii Summa apud P. Andream de Mendo *dissert. 2. q. vñ.* n. 3.

484. Verum, propter horum Authoritatem non est recedendum à communī Sententia, docente, Numerum esse explicandum, si quis unā deliberatione & actu occidit plures homines, habet plures copulas, committit vno calore ira plures Blasphemias, unā detractione detrahit pluribus. Pro qua sententia stat sensus Fidellum, & qui timorata conscientia sunt, solent se de Numero accusare, quaquam recordantur. Ratio alia non redditur, nisi quod sicut in uno indivisibili actu, aequivalente tamen duabus species distinctis, potest contineri duplex species peccati, ita in uno indivisibili actu, aequivalente pluribus Numero actibus, poterunt contineri plura peccata Numero distincta, in ordine ad obligationem confitendi.

485. Huic tamen doctrinæ objicitur satis difficulter paritas defumpra ex laetiori Bonorum Fortunæ. Nam in sententia negant, debere explicari circumstantias Aggravantes, qui furatur centum, non tenetur numerum hunc explicare, sed satisfaciet dicendo: accepi Magnam Summam: vnde subsumitur: atque in tali summa non minus continentur plures Graves Quantitates &

F 3

Læsiones,

Læsiones, quarum singulæ sufficerent ad Mortale, quām in casibus allatis plura homicidia, copula, &c. Ergo si in furto non sunt explicandæ, nec erunt explicandæ in casibus allatis.

486. P. Andreas Mendo videtur admittere omnimodam paritatem, & non minus esse exprimendam quantitatem laetionis in Bonis Fortunæ, quām numerum Occisorum, Blasphemiarum, Copularum &c. Verum, contraria sententia est communis apud eos, qui negant esse explicandas circumstantias Aggravantes. Itaque

487. Communis responso est, assignans hanc disparitatem, quod singuli Aurei de iure sint indifferentes, ut vel constituent objectum totale furti seorsim ablati, vel partiale, si per actionem furis conjungantur. Verum nemo non videt, posse hoc ipsum de occidente plurim dic. Nam occisio vnius est indifferens ut conjungatur cum occidente alterius per actionem occisoris. Quapropter aliqui Recentiores melius exprimunt disparitatem, dicendo, quod bona fortuna semper sint capacia augmenti, & eodem modo donna eorundem, & quidem in eodem genere: Econtra conservatio vitæ, in suo genere est summum bonum, & consequenter privatio vitæ est summuni malum in suo genere, & ideo continebit rationem malitiae & injuria totalem, respectu ejusdem subjecti indivisibilis, eti posset constitutre tanquam pars integrum cladem hominum.

488. Mihī videtur paulo aliter declaranda disparitas, eaque perenda ex Natura Objectorum. Aliqua enim sunt, quæ ita sunt capacia multiplicationis, ut eorum multiplicatio seu augmentum, si vel à Natura, vel ab hominum vnu, aut naturali impulsu, ordinatum tanquam Medium ad alium finem melius obtinendum: Alia verò non item; quorum multiplicatio est proflus per accidentem; & ideo non dicuntur propriæ. Recipere Augmentum, sed puram multiplicationem, quia non sunt communiter ordinata ad vnum. Prioris generis sunt Bona fortuna, quæ recipiunt astimationem, majorem & minorem in ordine ad illum finem, ad quem melius obtinendum est instituta rerum astimatio, functio, & commutatio. Ejusdem generis sunt v. g. oscula & tactus impudici, qui ex communi consuetudine, & naturali propensione, solent magis minùsque multiplicari in ordine ad obtinendam copulam, quæ habet rationem finis. Item multiplicatio percuscionum ordinari solitarum ad augendum dolorem in eodem supposito: item pluralitas horarum Canonicularum præscriptarum pro vno die. Et horum multiplicationem non est necesse explicare, si hanc vnam animi deliberatione. Posterioris generis sunt Bona Fama, corporis, & vitæ; item plures copulae, plures blasphemiae: quapropter, qui vnam detractione pluribus graviter detraxerit, vel vni apud plures, item qui plures blasphemias vno impetu effuderit, plures occiderit, mutilaverit &c. tenetur

Numerum explicare, quantum illi confitent, ita tamen ut Vnitatem physicam actus etiam exponat, alioquin non satis exponeret individualitatem actus. Sicut enim, qui decem viibus acciperet summam gravem, que omnes simul facerent centum florenos, non satis explicant individuationes actuum, & multiplicationem, ascendendo præcisè: furatus sum centum florenos, sed deberet dicere: se accepisse decem actibus, & Semper Summam Gravem, & econtra, si vna actu centum acciperet, non satis explicaret, ascendendo, se gravem summam accepisse (posse enim accepisse per plures veniales ablitiones) sed deberet dicere: se vna vice accepisse summam gravem; ita qui vna actione tres occideret delitiatæ, non videbitur satis expofuisse summum peccatum individuale, dicendo: occidi tres: sed deberet dicere: vno actu occidi tres delitiatæ. Iloquin Confessarius formabit judicium de tribus diversis actionibus, quia communiter solent esse disparatae. Quodsi praxis seu Penitentium, seu Confessariorum alia est, illa defendi potest probabilitate contraria sententia: spectata tamen ratione, autoritate, & consequentiâ doctrina, videtur dicendum ut diximus: & in re ipsa manifestat P. Andreas Mendo, & plures apud ipsum. Et hæc circa primam Radicem. Circa secundam Radicem,

489. Quæritur nunc 2. Vtrum retrahantur prioris actus semper sufficienter interrupciones, ut multiplicentur peccata. B. Regulariter sufficienter interrupci. Ratio est, quia hujusmodi retrahatio facit, ut prior voluntas ne formaliter, nec virtualiter, nec moraliter permaneat & influat in actum subsequentem, sed novâ voluntate opus sit.

Dixi regulariter. Si enim revocatio sit tacitè conditionata tantum, & non absoluta, & interrupcio brevis, qualis etiam in alijs actionibus moraliter continuo solet intervenire, erit moraliter vna continua actio. v. g. si quis ludat ludo prohibito, vel legat librum prohibitum, & jam volens finire, invitatur iterum à socio ad pergewendum, si perget, & interrupcio non fuit major, quām soleat quandoq; hujusmodi lufus aut lectio per confabulationem, aut haustum interrupci. est vnicum numero peccatum, & satis erit dicere legi feme librum prohibitum. Ita censem Layman, Lessius, Fililius, Lugo, afferens aliud exemplum: Si quem pugnis cederes, & à pulsando cessares nonnihil, animo non amplius percutiendi, pulsatus tamen verbis consumellos de novo lacesseret, & tu parirer ad pulsandum redires, satisfaceres dicendo: te aliquem feme pugnis excepsile. Colligit hoc Lugo ex simili: si quis die jejuniij sumptâ canâ statueret non amplius comedere, sed præter expectationem inferetur cibus valde gratus, comedendo denuò, non censeretur bis in die comedisse, sed canam continuasse, quia voluntas finiendi fuit tacitè conditionata; nisi novus cibus superveniat.

490. *Quaritur 3. Quanta debet esse interruptio per voluntariam animi ad aliud objec-
tum conversionem, sine revocatione prioris
actus.* *Hoc defundendum est à communis
modo operandi hominum, secundum diversita-
tem actuum, quarum aliqua patiuntur majorem
interruptiōē physicam, alia minorem, ut tam-
en adhuc mortaliter censeantur esse continua: v.g. quando inter Missarum solemnia fit Concio
etiam per horam, & ibi Officialis attendit, immo
etiam obdormisit, adhuc censetur actio conti-
nuari mortaliter: econtra, si quis die jejunij,
poliqua pro cena tantum sumpsit, quantum
sufficit, si inquam, tunc avocatus aliud per
hunc aut medianum interrumpere comestione, non posset, salvo jejunio ad comedendum redi-
re; bene tamen, si avocatus aliquantis per cum
alio loqueretur, aut litteras legeret, ut observat
Cud. de Lugo: d. 16. de Pœnit. f. 14. n. 142. nam
tanta interruptio solet etiam fieri, quando cibi
tardiūs inferuntur unus post alium. Ad hujus-
modi exemplorum normam de pluribus alijs ju-
dicandum est, ut in exemplo communi, quando
quis animo occidendi alium domo egreditur, ar-
ma comparat, inimicum per aliquot dies querit, si
interea aliquores dormiat, comedat, litteras scri-
bat &c. censetur vnum peccatum continuatum
commisile, & satisfaciēt dicendo: se occidisse
hominem. Econtra, si hodie statuat occidere
inimicum post mensem, & interea nunquam aut
raro cogitans, nec ad hunc finem media compa-
rans, si post mensem occidat, non vnum sed
duo peccata commisile censetur, vnum purē
internum, alterum exterius consummatum. Et
huc sufficiant de hac questione, in qua commu-
nis hominum sensus & vīs plūs valere de-
bet, quam scrupulosa considera-
tio scholastica.*

CAPUT II.

DE PECCATO HABITUALI.

CONTROVERSIA I.

*In quonam consistat ratio Peccati Habitualis, remanentis post transactum
Peccatum Actuale.*

§. PRIMVS.

Referuntur Tres Sententiae.

491. *P*rima tribuitur Gregorio Ariminensi, quid Macula Habitualis consistat in Habitū vītīoſo, relicto ex peccato p̄a-
terito. Dicendum tamen est, peccatum Habituale
est realiter distinctum ab Habitū Vītīoſo. Pro-
bant 1. Habitū vītīoſus relictus ab actū p̄a-
terito, potest manere in homine justificato, &
liberato à peccato habituali: ergo potest vnum
ab altero separari: sed quæ possunt separari sunt
realiter distincta. Ergo.

492. *R*espondebis, Justificationem non
fieri sine actū retractionis, & per hunc actū
destruī habitū, & peccatum habitualē. Sed
contra prīmō. Posset Justificatio fieri divinitū
absque illo actū retractionis, ut dicitur in Tract.
de Pœnit. arqui tunc non destrueretur habitus
vītīoſus, & tamen destrueretur peccatum Habitua-
le. Contra 2. Quando homo retractat pec-
cam per actū attritionis, vel destruitur ha-
bitus vītīoſus vel non destruitur. Si prīmū:
ergo per solam attritionem homo justificaretur,

quia destrueretur peccatum habitualē, quod est
erroneum. Si secundum: ergo homo non ju-
stificabitur per Sacramentum Pœnitentia cum so-
la Attritione; quia tunc non destrueretur habitus:
nisi velis fingere miracula inaudita, & incredibi-
lia, nempe, quod Deus destrueret habitum vītīoſum
sine omni actū contrario.

493. *P*robatur Conclusio 2. Si Deus su-
penderet omnem concursum ad productionem
habitū vītīoſi, adhuc daretur peccarum Habitua-
le, remanens ex peccato precedente, neque e-
nim hac suspensiō concursū esset condonatio
culpa commisī, quod iterum sine fundamento
fingeretur.

Secunda Sententia tribuitur Scoto, Pecca-
tum Habituale consistere in deputatione seu or-
dinatione divina libera peccatoris ad pœnam
propter culpam præteritam.

Dicendum tamen est, neque in hac depu-
tatione consistere peccatum Habituale.

494. *P*robant aliqui cum Vasquez hoc
modo. Multi p̄adestinati peccant quandoque
mortaliter,